

Vapaan sivistystyön uusi sivistystehtävä

Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2017:33

Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisu 2017:33

Vapaan sivistystyön uusi sivistystehtävä

Opetus- ja kulttuuriministeriö, Helsinki 2017

Suomi
Finland
100

Opetus- ja kulttuuriministeriö

ISBN Nid.: 978-952-263-492-4

ISBN PDF: 978-952-263-493-1

Taitto: Valtioneuvoston hallintoyksikkö, Julkaisutuotanto, Teija Metsänperä

Helsinki 2017

Kuvailulehti

Julkaisija	Opetus- ja kulttuuriministeriö	27.6.2017	
Tekijät	Vapaan sivistystyön uutta maahanmuuttajakoulutusta valmisteleva työryhmä, puheenjohtaja Kirsi Kangaspunta		
Julkaisun nimi	Vapaan sivistystyön uusi sivistystehtävä		
Julkaisusarja ja numero	Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2017:33		
Diaarinumero	35/040/2017	Teema	koulutus
ISBN painettu	978-952-263-492-4	ISSN painettu	1799-0343
ISBN PDF	978-952-263-493-1	ISSN PDF	1799-0351
URN-osoite	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-493-1		
Sivumäärä	60	Kieli	suomi
Asiasanat	aikuiskoulutus, vapaan sivistystyön koulutus, luku- ja kirjoitustaidon koulutus		
<p>Tiivistelmä</p> <p>Opetus- ja kulttuuriministeriö asetti 18.5.2017 työryhmän valmistelemaan uutta järjestämis- ja rahoitusmallia vapaan sivistystyön maahanmuuttajakoulutukseen siten, että se voidaan ottaa käyttöön vuonna 2018. Työryhmän asettamisen taustalla oli hallituksen puolivälitarkastelussa huhtikuussa 2017 tekemä päätös, jonka mukaan osana osaamisen ja koulutuksen kärkihanketta 3 ”Nopeutetaan siirtymistä työelämään” luodaan uusi maahanmuuttajien tarpeisiin vastaava koulutusmalli vapaan sivistystyön toimintana. Ehdotuksessa tuli huomioida maahanmuuttajien luku- ja kirjoitustaidon tehtävien siirto opetus- ja kulttuuriministeriön toimialalle.</p> <p>Työryhmä esittää että</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kansalaisopistojen, kansanopistojen, kesäyliopistojen ja opintokeskusten rahoitusjärjestelmään luodaan mahdollisuus rahoittaa valtion talousarviossa määritelty osuus rahoitettavista suoritteista 100 %:n valtionosuudella, kun oppilaitoksen järjestämä koulutus on hyväksytty kotoutumisen edistämiseksi annetun lain (1386/2010) 11 §:ssä tarkoitettuun kotoutumissuunnitelmaan. - Varainhoitovuoden rahoitusta määrättäessä opetus- ja kulttuuriministeriön suorittemääräpäätöksessä huomioidaan vuodesta 2020 alkaen varainhoitovuotta edeltänyttä vuotta edeltäneen vuoden toteutuneet suoritteet. - Vuosina 2018–2019 kotoutumissuunnitelman mukaisista suoritteista päätetään aiemman toteuman ja oppilaitosten tekemän suorittemääräarvion sekä arvioidun koulutustarpeen perusteella. - Opiskelijan kotoutumissuunnitelmaan hyväksytystä koulutuksesta ei saa periä opiskelijamaksuja eikä siihen saa kohdentaa valtionavustuksena myönnettyä opintotestirahoitusta. - Uudistus edellyttää muutoksia vapaata sivistystyötä koskevan lain (632/1998) seuraaviin pykäliin: 9 § Valtionosuuden määrä, 10 § Valtionosuuden laskemisessa käytettävien suoritteiden määrän vahvistaminen ja 24 § Opiskelijoilta perittävät maksut. Lisäksi vapaata sivistystyötä koskevaan asetukseen (805/1998) tehdään tarvittavat muutokset. - Uuden koulutusmuodon sisältöjen rakentamista jatketaan syyslukukaudella 2107. Jatkovalmistelussa laaditaan koulutuksen sisältöjä kuvaavat runkosuunnitelmat erilaisille kohderyhmille. Koulutuksen keskeisenä sisältöalueena ovat luku- ja kirjoitustaidon ja suomen/ruotsin kielen opinnot. Koulutusta tulee voida suorittaa myös joustavaan tahtiin ja sivutoimisesti. - Vapaan sivistystyön syksyn tiedonkeruuseen lisätään kansalaisopistojen ja kesäyliopistojen osalta kohta, jossa pyydetään tiedot varainhoitovuotta edeltäneen vuoden toteutuneesta kotoutumissuunnitelmaan hyväksytystä suorittemäärästä. Kansanopistojen osalta tämä kohta on lisätty osaksi kustannuskyselyä ja opintokeskuksien osalta tämä kysytään erikseen oppilaitoksilta syksyllä. 			
Kustantaja	Opetus- ja kulttuuriministeriö		
Painopaikka ja vuosi	Lönnberg Print & Promo, 2017		
Julkaisun jakaja/ myynti	Sähköinen versio: julkaisut.valtioneuvosto.fi Julkaisumyynti: julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi		

Presentationsblad

Utgivare	Undervisnings- och kulturministeriet	27.6.2017
Författare	Arbetsgruppen som bereder ny invandrarutbildning inom det fria bildningsarbetet, promemoria, ordförande: Kirsi Kangaspunta	
Publikationens titel	Det fria bildningsarbetets nya bildningsuppgift	
Publikationsseriens namn och nummer	Undervisnings- och kulturministeriets publikationer 2017:33	
Diarienummer	35/040/2017	Tema utbildning
ISBN tryckt	978-952-263-492-4	ISSN tryckt 1799-0343
ISBN PDF	978-952-263-493-1	ISSN PDF 1799-0351
URN-adress	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-493-1	
Sidantal	60	Språk finska
Nyckelord	vuxenutbildning, utbildning inom det fria bildningsarbetet, utbildning i läs- och skrivfärdighet	
Referat	<p>Den 18 maj 2017 tillsatte undervisnings- och kulturministeriet en arbetsgrupp för att bereda en ny anordnar- och finansieringsmodell för invandrarutbildningen inom det fria bildningsarbetet som skulle kunna tas i bruk år 2018. Bakgrunden till tillsättandet av arbetsgruppen var regeringens beslut i samband med halvtidsöverläggningen i april 2017 enligt vilket man inom spetsprojekt 3 inom kompetens och utbildning "En snabbare övergång till arbetslivet" skapar en ny utbildningsmodell i anknäytning till det fria bildningsarbetet som svarar på invandrarnas behov. I förslaget skulle man beakta överföringen av uppgifterna som anknyter till invandrarnas läs- och skrivfärdigheter till undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde.</p> <p>Arbetsgruppens förslag</p> <ul style="list-style-type: none"> - I finansieringssystemet för medborgarinstitut, folkhögskolor, sommaruniversitet och studiecentraler skapas en möjlighet att finansiera en i statsbudgeten fastställd andel av de prestationer som ska finansieras med en statsandel på 100 procent när utbildningen som läroanstalten ordnar godkänts i en sådan integrationsplan som avses i 11 § i lagen om främjande av integration (1386/2010). - Från år 2020 beaktas i undervisnings- och kulturministeriets beslut om antalet prestationer de faktiska prestationerna året före året som föregår finansåret när finansieringen för finansåret fastställs. - Åren 2018–2019 fattas beslut om prestationerna enligt integrationsplanen på basis av det tidigare utfallet och läroanstalternas uppskattning av antalet prestationer samt på basis av det uppskattade utbildningsbehovet. - Studerandeavgifter får inte tas ut för utbildning som godkänts i den studerandes integrationsplan och studiesedelfinansiering som beviljats som statsunderstöd får inte fördelas till sådan utbildning. - Reformen förutsätter ändringar i följande paragrafer i lagen om fritt bildningsarbete (632/1998): 9 § Statsandelens belopp, 10 § Fastställande av antalet prestationer som ska användas vid beräkning av statsandelen och 24 § Avgifter som tas ut av de studerande. Därtill ska nödvändiga ändringar göras i förordningen om fritt bildningsarbete (805/1998). - Under höstterminen 2017 fortsätter man att skapa innehåll för den nya utbildningsformen. I den fortsatta beredningen utarbetas för olika målgrupper mallar som beskriver utbildningens innehåll. Utbildningens centrala innehåll består av studier i läs- och skrivfärdighet och i finska/svenska. Utbildningen ska kunna avläggas även i flexibel takt och som bisyssla. - I det fria bildningsarbetets datainsamling på hösten lägger man till en punkt för medborgarinstitut och sommaruniversitet där man begär uppgifter om antalet prestationer som godkänts i en studerandes integrationsplan året före finansåret. I fråga om folkhögskolor har denna punkt lagts till som en del av kostnadsenkäten och när det gäller studiecentraler begärs denna uppgift separat av läroanstalterna under hösten. 	
Förläggare	Undervisnings- och kulturministeriet	
Tryckort och år	Lönberg Print & Promo, 2017	
Distribution/ beställningar	Elektronisk version: julkaisut.valtioneuvosto.fi Beställningar: julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi	

Sisältö

1	Maahanmuuton tilanne	9
2	Maahanmuuttajat ja maahanmuuttajakoulutus vapaan sivistystyön koulutuksessa (Opetushallitus, Raportit ja selvitykset 2016:4)	10
3	Luku- ja kirjoitustaidon koulutuksen siirto työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalta opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle	14
3.1	Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla toteutettu luku- ja kirjoitustaidon opetus.....	14
3.2	Luku- ja kirjoitustaidon koulutukseen osallistuneiden analysointia	16
3.3	Ohjaus.....	17
3.4	Etuudet.....	17
3.5	Koulutuksen organisointi vuodesta 2018 lukien	19
4	Vapaan sivistystyön uutta koulutustehtävää valmistelevan työryhmän esitykset	21
4.1	Vapaan sivistystyön uusi koulutustehtävä.....	21
4.2	Uuden koulutustehtävän rahoitus	22
4.3	Uudistuksen edellyttämät lainsäädännön muutokset.....	25
4.4	Uudistuksen edellyttämät muutokset vapaan sivistystyön tiedonkeruuseen ..	26
4.5	Etuuksia koskevat muutostarpeet	27
4.6	Koulutuksen sisällön kehittäminen	27
4.7	Opiskelijat, joiden kotoutumissuunnitelman mukainen aika on päättynyt	28
4.8	Yhteistyö TE-hallinnon kanssa.....	28
4.9	Arviointi.....	28
	Liite 1. Vapaan sivistystyön lainsäädäntö ja rahoitusjärjestelmä	29
	Liite 2. Tekninen koelaskelma	36
	Liite 3. Oppilaitosmuotojen järjestöjen kuvaukset uudesta koulutusmallista	48
	Liite 4. 4.3 Ändringar i lagstiftningen som reformen förutsätter	58

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖLLE

Hallituksen kotouttamista koskevassa toimintasuunnitelmassa¹ asetettiin tavoitteeksi, että maahanmuuttajien polut koulutukseen ja työelämään nopeutuvat. Samoin asetettiin tavoitteeksi, että suomen/ruotsin kielen opiskelumahdollisuudet paranevat ja monipuolistuvat. Toimintasuunnitelmissa identifioitiin yhdeksi kotoutumista tukevien palvelujen ulkopuolelle jääväksi ryhmäksi työelämän ulkopuolella olevat maahanmuuttajat kuten kotiäidit.

Pääministeri Sipilän hallitus päätti puolivälitarkastelussaan huhtikuussa 2017, että osana osaamisen ja koulutuksen kärkihanketta 3 ”Nopeutetaan siirtymistä työelämään” luodaan uusi maahanmuuttajien tarpeisiin vastaava koulutusmalli vapaan sivistystyön toimintana. Linjauksen mukaan koulutuksen valtionrahoitus on sata prosenttia niiden henkilöiden osalta, joilla koulutus on hyväksytty kotoutumissuunnitelmaan.

Opetus- ja kulttuuriministeriö asetti 18.5.2017 työryhmän, jonka tehtävänä oli valmistella 30.6.2017 mennessä uusi järjestämis- ja rahoitusmalli vapaan sivistystyön maahanmuuttajakoulutukseen siten, että se voidaan ottaa käyttöön vuonna 2018. Ehdotuksessa tuli huomioida maahanmuuttajien luku- ja kirjoitustaidon tehtävien siirto opetus- ja kulttuuriministeriön toimialalle.

Työryhmän tuli

1. tehdä ehdotus uudistuksen edellyttämistä lainsäädännön muutoksista,
2. tehdä ehdotus uuden mallin rahoituksen integroimiseksi vapaan sivistystyön nykyiseen rahoitusjärjestelmään,
3. selvittää ja tehdä ehdotukset uudistuksen edellyttämistä muutoksista vapaan sivistystyön tiedonkeruuseen sekä
4. tehdä ehdotukset uudistuksen jatkovalmistelusta ja tarvittavista muista toimenpiteistä.

¹ Hallituksen kotouttamista koskeva toimintasuunnitelma: maahanmuuttajat kuntiin, koulutukseen ja työhön

Työryhmän puheenjohtajana toimi johtaja Kirsi Kangaspunta ja varapuheenjohtajana johtaja Jari Rajanen opetus- ja kulttuuriministeriöstä ja jäseninä seuraavat henkilöt: puheenjohtaja Aaro Harju, Vapaa Sivistystyö ry – Fritt Bildningsarbete rf, erityisasiantuntija Päivi Väisänen-Haapanen, Suomen Kuntaliitto ry, toiminnanjohtaja Jaana Nuottanen, Kansalaisopistojen Liitto KoL ry, pääsihteeri Jyrki Ijäs, Suomen Kansanopistoyhdistys ry, rehtori Eija Pollari, Suomen kesäyliopistot ry, pääsihteeri Ville Ylikahri, Opintokeskukset ry, toiminnanjohtaja Henrika Nordin, Bildningsalliansen rf, järjestelmäsuunnittelija Simo Eerola, Opetushallitus, erityisasiantuntija Sirpa Kesti, Opetushallitus, opetusneuvos Heikki Sederlöf, Opetushallitus sekä opetusneuvos Annika Bussman, opetusneuvos Kirsi Lähde, ylitarkastaja Anna Mikander, hallitussihteeri Matti Sillanmäki ja opetusneuvos Emmi Virtanen, opetus- ja kulttuuriministeriö.

Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla järjestetty luku- ja kirjoitustaidon koulutus siirtyy opetus- ja kulttuuriministeriön toimialalle vuoden 2018 alusta lukien. Koulutus siirtyy osaksi uudistettua oppivelvollisuuslainsäädännön ylittäneiden perusopetusta niiden opiskelijoiden osalta, joilla ei ole peruskoulun oppimäärän mukaista. Riittävät peruskouluopinnot ja ammatillisia ja korkeakouluopintoja suorittaneiden osalta latinalaisen kirjaimiston vahvistaminen on tarkoitus integroida kotoutumiskoulutukseen ja mikäli henkilö etenee suoraan ammatilliseen tai korkeakouluopintoihin, näihin opintoihin. Tavoitteena on koulutuksen nivelkohtien vähentäminen ja opintopolkujen nopeuttaminen. Ratkaisematta jää luku- ja kirjoitustaidon koulutus sellaisten henkilöiden kohdalla, joiden perusopinnot ovat puutteelliset, mutta joille työhallinto/kunta tai henkilö itse ei katso peruskouluopintoja tarkoituksenmukaisiksi. Samoin ongelmallisessa tilanteessa ovat henkilöt, joiden etenemistä tämän hetkisetkin mallit eivät riittävästi tue ja jotka hyötyisivät toiminnallisiin sisältöihin yhdistettävästä koulutuksesta. Kotivanhempien tilanne on myös ratkaistava.

Edellä sanottujen kohderyhmien koulutuksen järjestämiseksi työryhmä on valmistellut hallituksen linjausten mukaisen esityksen koulutusmalliksi, joka hyödyntää vapaan sivistystyön koulutuksen joustavuutta ja monimuotoisuutta ja eri oppilaitosmuotojen ominaispiirteitä.

Uuden maahanmuuttajille tarkoitetun koulutuksen keskeisenä sisältönä olisivat luku- ja kirjoitustaidon ja suomen/ruotsin kielen taidon opinnot ja muut kotoutumislain tavoitteiden mukaiset sisällöt. Opintoja voitaisiin yhdistää toiminnallisiin sisältöihin. Koulutuksen kohderyhmänä olisivat erityisesti henkilöt, jotka tarvitsevat joustavia ja/tai osa-aikaisia koulutusmahdollisuuksia kuten kotivanhemmat ja henkilöt, joiden arvioidaan tarvitsevan erityisesti toiminnallista opiskelua. Osa-aikainen koulutus soveltuisi myös työssä käyville. Koulutuksesta ei perittäisi opiskelijamaksuja, mikäli se sisältyy maahanmuuttajan kotoutumissuunnitelmaan. Kotoutumisajan ylittäneiden osallistumisesta edistettäisiin opintotietämyksillä.

Ehdotus vahvistaisi vapaan sivistystyön eri oppilaitosmuotojen roolia maahanmuuttajien kouluttamisessa. Uusi koulutus paitsi vastaisi luku- ja kirjoitustaidon koulutukseen tällä hetkellä osallistuvien tarpeisiin myös tavoittaisi ja palvelisi kohderyhmiä, jotka tällä hetkellä jäävät kou-

lutuksen ulkopuolelle. Lisäksi esitys loisi koulutuksen kehittämiseksi entistä paremmat edellytykset, kun koulutuksen rahoituksen ennakoitavuus kasvaisi. Edelleen esitys lisäisi koulutuksen järjestäjien ja kotoutumissuunnitelmien laatimisesta vastuussa olevien tahojen yhteistyötä.

Helsingissä 22. päivänä kesäkuuta 2017

Kirsi Kangaspunta

Aaro Harju

Jyrki Ijäs

Jaana Nuottanen

Eija Pollari

Ville Ylikahri

Henrika Nordin

Päivi Väisänen-Haapanen

Sirpa Kesti

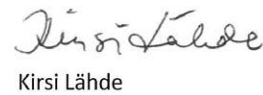
Heikki Sederlöf

Simo Eerola

Jari Rajanen

Kirsi Lähde

Matti Sillanmäki

Anna Mikander

Emmi Virtanen

Annika Bussman

1 Maahanmuuton tilanne

Vuoden 2016 lopussa Suomessa asui Tilastokeskuksen mukaan vakinaisesti noin 240 000 ulkomaan kansalaista tai 350 000 ulkomailla syntynyttä. Maahanmuuttoviraston lupatilastojen mukaan Suomeen saavutaan EU:n ulkopuolisista maista ennen kaikkea perhesyiden, opiskelun ja työn vuoksi. Kansainvälisen suojelun perusteella on tyypillisesti myönnetty noin kymmenesosa oleskeluluvista. Vuonna 2015 kasvaneen turvapaikanhaun myötä vuonna 2016 kansainvälisen suojelun perusteella myönnettyjen oleskelulupien osuus nousi vajaan kolmannekseen (29 %) kaikista myönneistä oleskelulupapäätöksistä (noin 8 000 oleskelulupaa). Vuoden 2015 jälkeen turvapaikanhakijoiden määrä on tasaantunut edellisten vuosien tasolle.

2 Maahanmuuttajat ja maahanmuuttajakoulutus vapaan sivistystyön koulutuksessa (Opetushallitus, Raportit ja selvitykset 2016:4)

Opetushallitus tilasi opetus- ja kulttuuriministeriön toimeksiannosta selvityksen Vapaa Sivistystyö ry:ltä keväällä 2015. Selvityksellä etsittiin vastauksia seuraaviin kysymyksiin:

- kuinka paljon maahanmuuttajia opiskelee vapaan sivistystyön oppilaitoksissa (kansalaisopistoissa, kansanopistoissa, kesäyliopistoissa, liikunnan koulutuskeskuksissa ja opintokeskuksissa)
- miten määrät jakautuvat oppilaitosmuodoittain
- miten määrät jakautuvat koulutustyypeittäin (vapaa sivistystyö, perusopetus, perusopetuksen lisäopetus, lukiokoulutus, ammatillinen perus- ja lisäkoulutus, työvoimakoulutus)
- millaisia sisältöjä ja laajuuksia opinnoilla on
- mikä osuus koulutuksesta on omaehtoista kotoutumiskoulutusta
- kuinka suuri osuus koulutuksesta toteutetaan aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman ja/tai luku- ja kirjoitustaidon koulutuksen opetussuunnitelmaperusteiden pohjalta
- peritäänkö koulutuksesta opintomaksua, minkä suuruisia opintomaksuja peritään, mistä opintomaksuihin käytetty raha tulee (maksaja esim. opiskelija/kunta/opintoseteli)
- kuinka suuri osuus oppilaitosten henkilökunnasta on maahanmuuttajia.

Tarkasteluvuodeksi otettiin vuosi 2014. Kyselyyn lisättiin turvapaikanhakijoiden ja pakolaisten koulutusta kyselyn tekoaikaan syksyllä 2015 koskeva osio.

Verkkolomakkeella toteutetun kyselyn vastausprosentti oli 85 (N = 312). Aineiston pohjalta voidaan siten tehdä johtopäätöksiä maahanmuuttajien määrästä ja maahanmuuttajakoulutuksen järjestämisestä alan oppilaitoksissa.

Kahdeksallakymmenellä (80) prosentilla kyselyyn vastanneista vapaan sivistystyön oppilaitoksista (n = 264) oli maahanmuuttajaopiskelijoita vuonna 2014. Maahanmuuttajaopiskelijoita oli oppilaitoksissa kaikkialla Suomessa, samoin kaikkialla oli oppilaitoksia, joissa ei ollut maahanmuuttajia.

Maahanmuuttajaopiskelijoita oli kaikissa vapaan sivistystyön oppilaitosmuodoissa. Selvästi eniten heitä oli pääkaupunkiseudun isoissa kansalaisopistoissa.

Vastaajista 78 prosenttia ilmoitti, että maahanmuuttajaopiskelijoita oli vapaana sivistystyönä järjestetyssä koulutuksessa: osa (51 %) kyselyyn osallistuneista järjesti vapaana sivistystyönä erityistä maahanmuuttajakoulutusta ja osalla (27 %) oli maahanmuuttajaopiskelijoita vain vapaan sivistystyön yleisissä opinnoissa.

Suhteellisesti eniten maahanmuuttajia oli kansanopistojen vapaan sivistystyön opinnoissa, sillä heidän osuutensa on 14 prosenttia oppilaitosmuodon vapaan sivistystyön opiskelijoista. Heti kannassa tulivat kesäyliopistot 12 prosentin osuudellaan. Kansalaisopistoissa maahanmuuttajien suhteellinen osuus opiskelijoita oli kuusi prosenttia, opintokeskuksissa neljä ja liikunnan koulutuskeskuksissa yksi prosenttia.

Muiden koulutusmuotojen kohdalla prosentit olivat huomattavasti pienempiä kuin vapaana sivistystyönä järjestetyssä koulutuksessa.

- Työvoimapolitiittista koulutusta järjesti maahanmuuttajille runsaat 6 prosenttia vastaajista.
- Tilauskoulutusta järjesti 7 prosenttia vastaajista.
- Maahanmuuttajien ammatilliseen koulutukseen valmistavaa koulutusta järjesti vajaat 3 prosenttia vastaajista – kaikki kansanopistoja.
- Maahanmuuttajaopiskelijoita oli jonkin verran myös kansanopistojen ja urheiluopistojen järjestämässä ammatillisessa peruskoulutuksessa sekä kansalaisopistojen, kansanopistojen, urheiluopistojen ja opintokeskusten järjestämässä tutkintoon johtamattomassa ammatillisessa lisäkoulutuksessa – näitä järjesti 10 prosenttia vastanneista oppilaitoksista.
- Yleissivistävän koulutuksen osallistujissa oli maahanmuuttajia 11 prosentilla vastaajista.

Taulukko 1. Vapaan sivistystyön oppilaitosten järjestämään koulutukseen osallistuneiden maahanmuuttajaopiskelijoiden määrät koulutusmuodoittain vuonna 2014.

Koulutusmuoto	naiset	%	miehet	%	yht.
Vapaana sivistystyönä järjestetty maahanmuuttajakoulutus	17 573	60	11 693	40	29 266
* näistä osallistui nuorisotakuukoulutukseen	440	47	500	53	940
Muu vapaa sivistystyö	-	-	-	-	16 787
Työvoimapolitiittinen kotoutumiskoulutus	1 600	54	1 339	46	2 939
Muu työvoimapolitiittinen koulutus maahanmuuttajille	112	60	74	40	186
Tilauskoulutus, kotoutumiskoulutus	9	20	37	80	46
Muu tilauskoulutus maahanmuuttajille	593	58	429	42	1 022
Maahanmuuttajien ammatilliseen peruskoulutukseen valmistava koulutus	139	60	93	40	232
Opetussuunnitelmaperustainen ammattikoulutus	23	62	14	38	37
Näyttötutkintoon valmistava ammattikoulutus	50	61	32	39	82
Tutkintoon johtamaton ammatillinen lisäkoulutus	27	42	37	58	64
Aikuisten perusopetus	206	42	283	58	489
Perusopetuksen valmistava opetus (PEVA)	71	50	72	50	143
Aikuisten perusopetuksen alkuvaiheen opinnot	35	59	24	41	59
Perusopetuksen lisäopetus (10-luokka)	10	59	7	41	17
Lukio-opetus	16	52	15	48	31
Maahanmuuttajien lukioon valmistava koulutus (LUVA)	8	57	6	43	14
Yhteensä (ilman muuta vapaata sivistystyötä)	20 472	59	14 155	41	34 627
Yhteensä, kaikki	-	-	-	-	51 414

Vapaana sivistystyönä järjestetyn maahanmuuttajakoulutuksen ilmoitettujen opetustuntien valtaosa, 74 prosenttia, oli kielikoulutusta. Sen osuus oli suurin kaikissa oppilaitosmuodoissa liikunnan koulutuskeskuksia lukuun ottamatta. Yleissivistävää ja oppimisvalmiuksia kehittävää ja motivoivaa koulutusta järjestettiin toiseksi eniten, 15 prosenttia opetustunneista. Sitä järjestivät erityisesti kansanopistot ja opintokeskukset. Muiden koulutusalojen osuudet olivat korkeintaan 1–3 prosentin luokkaa. Keskimääräinen koulutuksen opetustuntimäärä oli selvästi suurin kansanopistoilla, 372 opetustuntia. Muissa oppilaitosmuodoissa koulutuksen keskimääräinen opetustuntimäärä vaihteli 30 ja 50 välillä. Muissa koulutusmuodoissa opetuksen sisältöä ja laajuutta määrittivät opetussuunnitelman perusteet ja muut vastaavat normit ja säädökset.

Maahanmuuttajien osallistuminen koulutukseen tukee aina heidän kotoutumistaan. Vapaan sivistystyön oppilaitoksissa maahanmuuttajien koulutus voidaan selvitystulosten mukaan jaotella *kotoutumiskoulutukseen* ja yleisemmin kotoutumista tukevaan *kotouttavaan koulutukseen*. Niitä ovat kotoutumislain mukainen kotoutumiskoulutus ja omaehtoinen kotoutumiskoulutus sekä vapaan sivistystyön oppilaitosten järjestämä kotouttava koulutus, joka voi olla erityisesti maahanmuuttajille suunnattua tai yleistä kaikille avointa

vapaan sivistystyön koulutusta. Yleisessä koulutuksessa maahanmuuttajat ja kantaväestö kohtaavat keskenään vertaisina oppijoina.

Kyselyn mukaan vapaan sivistystyön oppilaitosten järjestämään kotoutumiskoulutukseen (työvoimapolitiittiseen ja tilauskoulutukseen) osallistui 3 000 henkilöä. Tämän lisäksi vapaan sivistystyön koulutukseen osallistui henkilökohtaiseen kotoutumissuunnitelmaan perustuvina omaehtoisina opintoina myös 3 000 henkilöä. Kun nuorisotakuukoulutuksessa oli lähes 1 000 opiskelijaa, osallistui vapaan sivistystyön muuhun maahanmuuttajakoulutukseen 25 000 ja yleisiin opintoihin ainakin 17 000 maahanmuuttajaa (viimeinen luku perustuu oppilaitosten antamiin arvioihin). Opetushallituksen julkaisemiin opetussuunnitelman perusteisiin² perustui kokonaan 60 prosenttia ja osittain 31 prosenttia kyselyssä ilmoitetuista vapaan sivistystyön maahanmuuttajakoulutuksen opetustunneista.

Opinto- tai kurssimaksun peri maahanmuuttajaopiskelijoilta aina 46 prosenttia vastaajista ja sitä ei perinyt koskaan 18 prosenttia vastaajista. Maahanmuuttajakoulutus saattoi olla osallistujille maksutonta tai maksullista, mutta muu vapaan sivistystyön yleinen koulutus oli yleensä aina maahanmuuttajillekin maksullista. Oppilaitos voi alentaa opiskelijan maksusuutta tai järjestää koulutuksen opiskelijalle maksuttomana käyttämällä opintoseteliavustusta (72 prosenttia vastaajista) tai joissakin tapauksissa käyttämällä laatu- ja kehittämisavustusta tai kunnalta saatua tukea. Opiskelija saattoi saada opintomaksun suorittamiseen oppilaitokselta opintosetelin tai tukea TE-toimistolta tai kunnalta ja joissain tapauksissa opintomaksun maksoi vastaanottokeskus, seurakunta tai työnantaja.

Kyselyn tulosten mukaan vapaan sivistystyön oppilaitokset ovat opiskelijamäärien perusteella merkittävä maahanmuuttajien kouluttaja ja kotouttaja. Niiden opiskelijat ja henkilöstö vastaavat maahanmuuttajaosuuksiltaan hyvin maan väestön rakennetta. Joissain oppilaitoksissa maahanmuuttajien koulutus on vakiintunutta toimintaa, joissain ollaan vasta kokeilemassa.

Oppilaitoksissa on jo paljon monikulttuurista opetus- ja ohjausasiantuntemusta. Niissä suhtaudutaan yleisesti hyvin myönteisesti maahanmuuttajien kotouttamiseen osallistumiseen ja ollaan kiinnostuneita kotouttavien menetelmien ja toimintatapojen kehittämisestä. Maahanmuuttajakoulutuksen lisääminen ja turvapaikanhakijoiden koulutuksen järjestäminen odottavat maahanmuuttajakoulutuksen rahoituksen uusia päätöksiä.

---

2 Aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteet 2012

3 Luku- ja kirjoitustaidon koulutuksen siirto työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalta opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle

Opetus- ja kulttuuriministeriön ja työ- ja elinkeinoministeriön välillä sovittiin lokakuussa 2015 eräistä tehtävien ja määrärahojen siirroista. Osana määrärahasiirtoa siirrettiin työ- ja elinkeinoministeriön toimialalla rahoitettu maahanmuuttajien luku- ja kirjoitustaidon opetus (5 M€). Määräraha siirrettiin syksyn 2015 kehyspäätöksessä työvoimakoulutuksen määrärahojen kanssa momentilta 32.30.51 momentille 29.20.30 vuodesta 2017 lukien. Lokakuussa sovittiin siirron myöhentämisestä vuoteen 2018.

3.1 Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla toteutettu luku- ja kirjoitustaidon opetus

Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla on järjestetty kotoutumiskoulutuksena aikuisille maahanmuuttajille luku- ja kirjoitustaidon opetusta. Opetus perustuu Opetushallituksen Aikuisten maahanmuuttajien luku- ja kirjoitustaidon koulutuksen opetussuunnitelman perusteisiin. Luku- ja kirjoitustaidon opetusta on toteutettu pääsääntöisesti työvoimakoulutuksena, mutta sitä on voitu järjestää myös omaehtoisena opiskeluna.

Luku- ja kirjoitustaidon koulutus on tarkoitettu sellaisille henkilöille, joilla ei ole omassa kotimaassa saatua riittävää koulutusta, jotta he voisivat selviytyä suomalaisessa yhteiskunnassa. Koulutuksen tavoitteena on, että opiskelija oppii suomen tai ruotsin kielen alkeet sekä luku- ja kirjoitustaidon perusteet ja kykenee kommunikoidaan yksinkertaisissa arkielämän tilanteissa. Koulutuksen aikana pyritään vahvistamaan myös muita kotoutumisvalmiuksia.

Luku- ja kirjoitustaidon opetuksen kohderyhmät on työ- ja elinkeinohallinnossa jaoteltu seuraavasti

Primariilukutaidottomat eli maahanmuuttajat, jotka eivät osaa lukea millään kielellä ja joilla on hyvin vähän tai ei lainkaan kokemusta opiskelusta ja koulunkäynnistä.

Sekundaarilukutaitoiset eli maahanmuuttajat, jotka osaavat lukea muulla kuin latinalaisella kirjaimistolla. Heidän koulutaustansa ja lukutaitonsa (omalla äidinkielellä tai muulla kielellä) voivat vaihdella.

Semilukutaitoiset eli maahanmuuttajat, jolla on jonkin verran kirjallista taitoa latinalaisella kirjaimistolla. He ovat mahdollisesti käyneet koulua muutaman vuoden tai oppineet lukutaitoa muulla tavoin joko kotimaassaan tai Suomessa. Lukutaito ei kuitenkaan ole riittävä ja opiskelutaidot ovat usein puutteelliset.

Luku- ja kirjoitustaidon koulutuksessa opiskellaan kotoutumista tukevaa sanastoa ja kehitetään muita kielitaidon osa-alueita painottaen suullista kielitaitoa ja viestintävalmiuksia. Kielitaidon lisäksi koulutuksessa opetetaan numeerisia taitoja ja arkeen liittyviä käytännön taitoja sekä tietoa yhteiskunnasta, kulttuurista ja työelämästä. Koulutuksen aikana pyritään tukemaan opiskelijan itsetuntoa, opiskeluvaihtoehtojen kehittymistä ja aktiivisuutta.

Luku- ja kirjoitustaidon koulutuksen kesto on keskimäärin 160–200 päivää (laajuus 32–40 opintoviikkoa). Koulutuksen sisältö ja kesto määritellään opiskelijan henkilökohtaisen tarpeen mukaan. Luku- ja kirjoitustaidon koulutuksen alussa opiskelijalle tehdään lähtötason arviointi, jonka avulla opiskelija ohjataan sopivaan koulutusosioon ja/tai opetusryhmään.

Luku- ja kirjoitustaidon koulutuksen jälkeen opiskelija voi siirtyä oman tilanteensa ja valmiuksiensa mukaisesti esimerkiksi kotoutumiskoulutukseen, aikuisten perusopetukseen tai kolmannen sektorin tarjoamaan toimintaan. Opiskelijalle sopivia tavoitteita arvioidaan yksilöllisesti opintojen edetessä.

Työhallinnon hankkimaan luku- ja kirjoitustaidon koulutukseen (mukaan lukien henkilöt, joilla kyseessä lähinnä latinalaisten kirjainten osaamisen vahvistaminen) opiskelijamäärä oli vuonna 2015, jolloin tehtävän siirrosta sovittiin, 835 henkilöä. Näistä enintään alemman perusasteen suorittaneita 82. Työ- ja elinkeinoministeriön tilastoissa koulutusasteeksi oli merkitty tuntematon peräti 500 kurssille osallistuneella.

Vuonna 2016 työhallinnon hankkimassa luku- ja kirjoitustaidon koulutuksessa oli 1 741 henkilöä, joista alemman perusasteen suorittaneita vastaavasti 198 ja koulutusaste tuntematon 934:lla. Luvussa näkyy vuoden 2015 lopun suuri turvapaikanhakijamäärä.

3.2 Luku- ja kirjoitustaidon koulutukseen osallistuneiden analysointia

Luku- ja kirjoitustaidon koulutuksen organisoinnin valmistelua on vaikeuttanut se, että pohjatiedot koulutettavista henkilöistä ovat olleet heikkoja. TE-toimiston henkilöstö ei ole pystynyt puutteellisten tietojen ja dokumenttien vuoksi ja osin myös sen vuoksi, että eri koulutusjärjestelmien vertaaminen on hyvin haastavaa, dokumentoimaan koulutukseen osallistuneiden pohjakoulutusta. Tätä kuvaa se, että koulutukseen osallistuneista puolet on vuosina 2015 ja 2016 sijoitettu koulutus tuntematon -luokkaan.

Jossain määrin tarkempaa informaatiota on saatu selvityksestä, jonka Aikuisten maahanmuuttajien kielitaidon arviointikeskus Testipiste toteutti opetus- ja kulttuuriministeriön toimeksiannosta tammi-maaliskuussa 2016 vastaanottokeskuksissa. Kartoituksessa selvitettiin turvapaikanhakijoiden koulutustaustaa ja työhistoriaa sekä luku- ja kirjoitustaitoa haastattelemalla 1 004 turvapaikanhakijaa yhteensä 32 maasta. Kartoituksen tavoitteena oli pyrkiä ennakoimaan tulevaa koulutuksen tarvetta turvapaikanhakijoiden määrän kasvun myötä.

Koulutustaustan osalta selvitettiin turvapaikanhakijoiden peruskoulu-, lukio- ja ammatilliset opinnot sekä korkea-asteen koulutus. Joka neljännellä (27 %) perusopinnot ovat puutteelliset.

Peruskoulu oli korkein suoritettu tutkinto lähes joka neljännellä (23 %). Joka toisella (49 %) oli peruskoulun jälkeisiä opintoja tai peruskoulun jälkeen suoritettu tutkinto.

Jonkin asteisen luku- ja kirjoitustaidon koulutuksen tarpeessa olevat henkilöt sijoittuvat koulutustaustansa perusteella siten puutteellisen peruskoulutuksen varassa oleviin, peruskoulututkintoa vastaavat, jatko-opintojen kannalta riittävät opinnot suorittaneisiin sekä peruskoulun jälkeiset opinnot tai tutkinnon suorittaneisiin.

Edellä kuvatut ryhmät leikaten luku- ja kirjoitustaidon koulutuksessa on ollut ryhmä, joka ei erotu koulutustaustan mukaan. Kysymys on työhallinnon asiakkaista, jotka ovat suorittaneet työvoimakoulutuksena järjestettävän luku- ja kirjoitustaidon koulutuksen useaan kertaan, mutta eivät silti etene opinnoissaan. Usein näillä asiakkailla voi olla fyysisen tai psyykkisen terveyden pulmia, hankala elämäntilanne, traumataustaa ja ongelmia muistin toiminnassa. Monilla on erityisen tuen tarpeita ja usein myös erilaisia oppimisvaikeuksia. Koulutustaustat voivat olla varsin erilaisia.

Edellisten lisäksi on vielä olemassa koulutustarjonnan katveeseen jäänyt kotivanhempien ryhmä. Kotona pieniä lapsia hoitaville maahanmuuttajavanhemmille ei ole ollut riittävästi tarjolla soveltuvia, koulutuksen ja lastenhoidon yhdistäviä opiskelumahdollisuuksia, ei

myöskään luku- ja kirjoitustaidon koulutusta. Kotivanhempia yhdistää elämäntilanne, joka ei mahdollista täysipäiväiseen opiskeluun osallistumista, mutta esimerkiksi koulutustautaltaan tai työkokemukseltaan ryhmä on moninainen; osalla vanhemmista on korkea koulutustausta ja osa on luku- ja kirjoitustaidottomia omalla äidinkielellään.

3.3 Ohjaus

Lausunnolla olleessa luonnoksessa laiksi kotoutumisen edistämistä edistäviä palveluita järjestettäisiin 1.1.2019 lukien osana maakunnan järjestämistä olevia kasvupalveluita ja sosiaali- ja terveystalvueluita sekä kunnan peruspalveluita. Nämä viranomaiset myös vastaisivat kotoutujien ohjauksesta ja alkukartoitusten ja kotoutumissuunnitelmien laatimisesta. Kotoutuvia maahanmuuttajia voisi vastaavasti olla jatkossakin sekä kasvupalvelujen että sosiaalipalvelujen piirissä ja toimeentulon osalta työttömyysturvalain (1290/2002) ja toimeentulosta annetun lain (1412/1997) piirissä. Lakiluonnoksessa korostetaan oppilaitosten ja viranomaisten yhteistyötä ohjauksessa ja koulutuspolkujen nopeuttamisen tavoitteita.

Voimassa olevan kotoutumisesta annetun lain (1386/2010) mukaan TE-toimisto käynnistää/tekee alkukartoituksen työttömänä työnhakijoina oleville maahanmuuttajille ja laatii heille (tarvittaessa) kotoutumissuunnitelman. Alkukartoituksen aikana selvitetään maahanmuuttajan aikaisempi koulutus, työhistoria, kielitaito sekä tarvittaessa muut työllistymiseen ja kotoutumiseen vaikuttavat seikat. Alkukartoituksen perusteella TE-toimisto arvioi henkilön koulutustarpeen ja ohjaa maahanmuuttajan työvoimakoulutuksena järjestettävään kotoutumiskoulutukseen tai omaehtoiseen koulutukseen. Kunta vastaa muiden kuin TE-toimiston asiakkaana olevien maahanmuuttajien alkukartoitusten ja kotoutumissuunnitelmien laatimisesta. TE-toimiston ja kunnan on seurattava kotoutumissuunnitelman toteutumista ja päivitettävä sitä tarvittaessa.

3.4 Etuudet

Lausuntokierroksella olleessa hallituksen esitysluonnoksessa voimassa olevan julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain työttömyysetuudella tuettua omaehtoista opiskelua koskevat säännökset sekä kotoutumisen edistämistä annetun lain työttömyysetuudella tuettua omaehtoista opiskelua koskevat säännökset siirrettäisiin työttömyysturvalakiin 1.1.2019 alkaen.

Työttömällä työnhakijalla on mahdollisuus saada omaehtoisten opintojen ajalta työttömyysetuutta. Omaehtoisten opintojen ajalta työttömyysetuus voidaan maksaa korotettuna enintään 200 päivältä. Maahanmuuttajan omaehtoisesta opiskelusta aiheutuviin kustannuksiin voi saada lisäksi verotonta kulukorvausta, joka on pääsääntöisesti 9 euroa päivässä. Omaehtoisen opiskelun ajalta työttömyysetuus ja kulukorvaus maksetaan koko koulutuksen ajalta, eikä TE-toimisto tai työttömyysetuuden maksaja seuraa yksittäisiä poisaoloja. Koulutuksen loma-ajoilta maksetaan työttömyysetuutta, mutta ei kulukorvausta.

Kulukorvauksen maksaa työttömyyskassa tai Kansaneläkelaitos työttömyysetuuden maksamisen yhteydessä. TE-toimisto voi tällä hetkellä maksaa harkinnanvaraista kulukorvausta, jos henkilö ei ole oikeutettu työttömyysetuuteen. Nykyisestä TE-toimiston harkintaan perustuvasta kulukorvauksesta luovutaan vuoden 2019 alusta alkaen.

Maahanmuuttajan omaehtoista opiskelua voidaan tukea työttömyysetuudella kotoutumislaisissa säädettyjen edellytysten täyttyessä, mikäli TE-toimisto on todennut koulutustarpeen, opiskelu tukee kotoutumista ja työllistymistä ja opiskelusta on sovittu kotoutumissuunnitelmassa. Jotta omaehtoinen opiskelu tukisi maahanmuuttajan kotoutumista ja työllistymistä, tulee opintojen koostua suomen tai ruotsin kielen opiskelusta tai opintojen tulee tapahtua pääasiassa suomen tai ruotsin kielellä. Omaehtoisen opiskelun tukeminen ei edellytä, että opiskelu on päätoimista. Omaehtoiseen opiskeluun tulisi sisältyä pääsääntöisesti vähintään 20 tuntia viikossa tapahtuvaa opiskelua. Etenkin erityisiä toimenpiteitä tarvitsevien maahanmuuttajien kohdalla viikoittainen opiskeluaika voidaan kuitenkin sopia lyhyemmäksi. Maahanmuuttajien omaehtoista opiskelua voidaan tukea enintään 24 kuukautta yhtä opintokokonaisuutta kohden, poikkeuksena aikuisten maahanmuuttajien perusopinnot, joissa tukiaika voi olla enintään 48 kuukautta. Omaehtoiseen opiskeluun liittyvistä maahanmuuttajan velvollisuuksista, opintojen seurannasta ja keskeyttämisestä säädetään erikseen julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa. Kotoutumisajan ylittyessä omaehtoisia opintoja voidaan tukea työttömyysetuudella julkisen työvoima- ja yrityspalvelulain nojalla. Edellytykset tukemiselle eroavat muun muassa päätoimisuuden ja opintojen sisältövaatimusten osalta. Julkisen työvoima- ja yrityspalvelulain perusteella tuettavien opintojen tulee olla päätoimisia ja niiden tulee olla ammatillisesti suuntautuneita (poikkeuksena perusopinnot). Aiemmin harjoitettuja opintoja voidaan tukea vain, jos opintojen todisteellisesta keskeyttämisestä on vähintään yksi vuosi.

3.5 Koulutuksen organisointi vuodesta 2018 lukien

Hallituksen kotouttamista koskevassa toimintasuunnitelmassa³ linjattiin, että maahanmuuttajien koulutukseen ja työelämään siirtymistä nopeutetaan ja että kotoutumiskoulutuksen ja sitä seuraavien koulutusten raja-aitoja madalletaan. Työ- ja elinkeinoministeriön ja opetus- ja kulttuuriministeriön Maahanmuuttajien koulutuspolkujen nopeuttaminen ja joustavat siirtymät -työryhmässä on ollut tehtävänä käsitellä, selkiyttää prosesseja ja toiminnallistaa hallituksen toimintasuunnitelmasta koulutuksiin liittyviä osa-alueita. Seuraava vastaa em. työryhmässä luonnosteltua työnjakoa luku- ja kirjoitustaidon opiskelun tukemisen osalta.

1. Perusopetusta vaille olevat ja perusopetukseen tähtäävät

Sellaiset nuoret, joilta puuttuu suomalaista perusopetuksen oppimäärää vastaavat opinnot, ohjataan pääsääntöisesti hakeutumaan oppivelvollisuusiän ylittäneiden perusopetukseen. Tämä on heidän myöhempien koulutuspolkujensa kannalta tärkeää. Myös vanhemmilla tulee olla mahdollisuus hakeutua täydentämään perusopetusta.

Oppivelvollisuusiän ylittäneiden perusopetus uudistuu vuodesta 2018 lukien (Perusopetuslaki 46 § 1507/2016). Työvoimakoulutuksena järjestettävä luku- ja kirjoitustaidon koulutus siirtyy osaksi oppivelvollisuusiän ylittäneiden perusopetusta niiden opiskelijoiden osalta, joilla ei ole peruskoulun oppimäärän mukaista osaamista.

Perusopetus voi laajimmillaan sisältää alkuvaiheen osana järjestettävän erityisen lukutaitovaiheen, perusopetuksen alkuvaiheen opetuksen ja perusopetuksen päättövaiheen opetuksen. Suuri osa opiskelijoista osallistuu vain osaan mainituista vaiheista. (HE 178/2016) Lisäksi opintoja yksilöllistetään myös kyseisen vaiheen sisällä. Aikuisten perusopetusta voi siten suorittaa hyvin joustavasti, joka mahdollistaa myös kotiäitien ja muiden hitaasti etenevien ryhmien opiskelun aikuisten perusopetuksessa. Lisäksi aineopintoina voi opiskella yhden tai useamman oppiaineen kursseja.

TE-toimisto ja kunta ottavat kotoutumissuunnitelmaa laatiessaan huomioon maahanmuuttajan lähtökohdat ja tavoitteet, perusopintojen soveltuvuuden ja tarkoituksenmukaisuuden asiakkaan jatkopolkujen kannalta.

2. Peruskoulututkintoa vastaavat, jatko-opintojen kannalta riittävät opinnot suorittaneet
3. Peruskoulun jälkeiset opinnot tai tutkinnon suorittaneet

³ Hallituksen kotouttamista koskeva toimintasuunnitelma: maahanmuuttajat kuntiin, koulutukseen ja työhön

Ryhmiin kaksi ja kolme kuuluvat tarvitsevat ammatillisten tai pätevöittävien opintojen lisäksi tukea latinalaisen kirjaimiston hallintaan sekä suomen kielen opetusta kotoutumiskoulutuksessa ja/tai myöhemmissä koulutusvaiheissa. Osa saattaa työllistyä suoraan suomen kieltä opittuaan.

Pääosa kohderyhmästä tarvitsee ainakin lyhytkestoista kotoutumiskoulutusta. ELY-keskusten hankkimassa, työvoimakoulutuksena järjestettävässä kotoutumiskoulutuksessa on jatkossakin mahdollista tarvittaessa vahvistaa latinalaisten kirjainten osaamista, jos asiakkaalla on oman äidinkielen luku- ja kirjoitustaito olemassa, mutta ei latinalaisten kirjainten osaamista, ja kotoutumiskoulutus on muutoin tavoitteiltaan hänelle tarkoituksenmukaisin koulutus. Mikäli henkilöt siirtyvät ilman kotoutumiskoulutusta suoraan ammatillisiin tai korkeakouluopintoihin tai niihin valmentaviin koulutuksiin, tulee latinalaisten kirjainten vahvistaminen ottaa huomioon opintoja suunniteltaessa.

4. Joustavia toteutusmalleja edellyttävät

5. Kotivanhemmat

Kohderyhmille soveltuvia opintoja kehitetään vapaan sivistystyön oppilaitoksissa. Luku- ja kirjoitustaidon opintoja tai suomen/ruotsin kielen opintoja voi suorittaa joustavaan tahtiin tai sivutoimisesti ja yhdistää niitä muihin toiminnallisiin opintoihin ja liikuntaan. Erityisenä kehittämiskohteena ovat toteuttamismallit, jotka mahdollistavat kotona lapsia hoitavien vanhempien osallistumisen koulutukseen.

Yllä kuvatut ryhmät eivät ole toisensa poissulkevia eivätkä selvärajaisia. Ryhmittelyllä on tarkoitus kuitenkin kuvata pääpiirteissään se, miten TE-hallinnon aikaisemmin toteuttama luku- ja kirjoitustaidon koulutus jatkossa järjestettäisiin. On välttämätöntä, että koulutuksen tarkoituksenmukaisuutta seurataan koulutuksen aikana ja että siirtyminen ryhmästä toiseen on mahdollista heti, jos se on kotoutujan näkökulmasta tarkoituksenmukaista.

4 Vapaan sivistystyön uutta koulutustehtävää valmistelevan työryhmän esitykset

4.1 Vapaan sivistystyön uusi koulutustehtävä

Työryhmän näkemyksen mukaan vapaan sivistystyön oppilaitoksille määritellään tässä yhteydessä uusi yhteiskunnallinen koulutustehtävä.

Nyt kehitettävän maahanmuuttajille kohdennettavan koulutuksen keskeisenä sisältönä olisivat luku- ja kirjoitustaidon ja suomen/ruotsin kielen taidon opinnot ja muut kotoutumislain tavoitteiden mukaiset sisällöt. Opintoja voitaisiin yhdistää toiminnallisiin sisältöihin. Koulutuksen kohderyhmänä olisivat erityisesti ne henkilöt, jotka tarvitsevat joustavia ja/tai osa-aikaisia mahdollisuuksia luku- ja kirjoitustaidon ja suomen kielen taidon vahvistamiseen kuten kotivanhemmat ja henkilöt, joiden arvioidaan tarvitsevan erityisesti toiminnallista opiskelua, mutta myös muut henkilöt, joiden tarpeita muu koulutustarjonta ei tällä hetkellä vastaa. Osa-aikainen koulutus soveltuisi myös työssä käyville henkilöille.

Valtionrahoitus on sata prosenttia niiden henkilöiden osalta, joilla koulutus on hyväksytty kotoutumissuunnitelmaan. Koulutuksesta ei perittäisi osallistujamaksuja.

Sen varmistamiseksi, että nyt kehitettävä ja kokonaan valtion rahoittama koulutus vastaa kotoutumisesta annetun lain mukaisia tavoitteita, laaditaan koulutuksen sisältöjä kuvaavat runkosuunnitelmat erilaisille kohderyhmille. Koulutuksen keskeisenä sisältöalueena ovat luku- ja kirjoitustaidon ja suomen/ruotsin kielen opinnot. Koulutusta tulee voida suorittaa myös joustavaan tahtiin ja sivutoimisesti.

Jäljempänä koulutuksesta käytetään termiä kotoutumissuunnitelman mukainen koulutus.

Vapaan sivistystyön kotoutumissuunnitelman mukaisen koulutuksen rahoitus, sen toteutuksen edellyttämät säädösmuutokset ja uudistuksen edellyttämät muutokset tiedonkeruuseen kuvataan luvuissa 4.2,4.3 ja 4.4.

4.2 Uuden koulutustehtävän rahoitus

Suoritteiden enimmäismäärä

Nykytila	Muutosehdotus
Suoritteiden enimmäismäärästä päätetään oppilaitosmuodoittain valtion talousarviossa vuosittain, jonka perusteella OKM vahvistaa vuosittain rahoitettavat opiskelijaviikot ja opetustunnit.	Talousarviossa päätettäisiin jatkossa oppilaitosmuodoittain suoritteiden enimmäismäärästä, jossa olisi lisäksi eritelty 100 %:sti rahoitettavien suoritteiden enimmäismäärä oppilaitosmuodoittain. Talousarvioesityksessä muutetaan vuosittain 100 %:sti rahoitettavien suoritteiden enimmäismääriä eri oppilaitosmuotojen toteutumien suhteessa siten, että 100 %:n valtionosuudesta johtuva määräraharave pysyy kokonaisuutena ennallaan. Tarvittaessa voidaan myös hakea lisärahoitusta Eduskunnalta, jos suoritemäärätarve kasvaa merkittävästi.

Tekninen hahmotelma talousarvion päätösosasta muutoksen vuoksi:

29.10.31. Valtionosuus ja -avustus vapaan sivistystyön oppilaitosten käyttökustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille myönnetään xxx xxx xxx euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1. vapaasta sivistystyöstä annetun lain (632/1998) mukaisen valtionosuuden maksamiseen kansalaisopistoille, kansanopistoille, opintokeskuksille ja kesäyliopistoille sekä Snellman-korkeakoulu-nimiselle oppilaitokselle
2. enintään x xxx xxx euroa edellä mainitun lain 14 §:n mukaisiin avustuksiin.

Valtionosuuteen oikeuttavat yksiköt

	enimmäismäärä	josta 100 %:n valtionosuudella rahoitettava enimmäismäärä	yksikkö
Valtionosuus kansalaisopistojen käyttökustannuksiin	1 698 839	xx 000	opetustunti
Valtionosuus kansanopistojen käyttökustannuksiin	241 834	xx 000	opiskelijaviikko
Valtionosuus opintokeskusten käyttökustannuksiin	158 984	xx 000	opetustunti
Valtionosuus kesäyliopistojen käyttökustannuksiin	52 711	xx 000	opetustunti

Toteutuneet suoritteet

Kotoutumissuunnitelman mukaisiin suoritteisiin voi ilmoittaa ne suoritteet, jotka ovat kotoutumislain mukaisia ja jotka kunta tai työvoimaviranomainen on hyväksynyt osaksi kotoutumissuunnitelmaa. Varainhoitovuoden rahoitusta määrättäessä huomioitaisiin vuodesta 2020 alkaen varainhoitovuotta edeltänyttä vuotta edeltäneen vuoden toteutuneet suoritteet. Oppilaitoksen on arkistoitava viiden vuoden ajan dokumentit, joista on osoitettavissa, että kyseiset opinnot on hyväksytty osaksi kotoutumissuunnitelmaa. Kansanopistoissa suoritteiksi ilmoitetaan kotoutumissuunnitelman mukaiset opiskelijaviikot, kun taas kansalaisopistoissa, opintokeskuksissa ja kesäyliopistoissa kotoutumissuunnitelman mukaisiin opetustunteihin voi ilmoittaa sen osuuden opetustunneista, joka on tosiasiasa kohdistunut kyseiseen opetukseen. Jos opetusryhmässä vain osa opiskelijoista on kotoutumissuunnitelman mukaisia opiskelijoita, opetustunneista huomioidaan kotoutumissuunnitelman mukaisten opiskelijoiden osuus:

Yhden opetusryhmän kotoutumissuunnitelman mukaiset opetustunnit:

kotoutumissuunnitelman opiskelijoiden lukumäärä / opetusryhmän opiskelijoiden lukumäärä x opetusryhmän opetustunnit

Opiskelijoiden lukumäärässä huomioidaan vain ne, jotka tosiasiasa ovat osallistuneet kursseille.

Siirtymäkauden 2018–2019 suoritteet

Vuosina 2018–2019 kotoutumissuunnitelman mukaisista suoritteista päätettäisiin aiemman toteuman ja oppilaitosten tekemän suorittemääräarvion sekä arvioidun koulutustarpeen perusteella. Vuoden 2018 arvio perusteluineen kerättäisiin syksyllä 2017 kyselyllä ja vuoden 2019 arvio syksyllä 2018.

Rahoituksen määräytyminen

Oppilaitosmuodon (keskimääräistä) yksikköhintaa ja oppilaitoskohtaista yksikköhintaa laskettaessa suoritteet huomioidaan oppilaitosmuodossa kokonaisuutena sisältäen sekä kotoutumissuunnitelma mukaiset suoritteet että muut kuin kotoutumissuunnitelman mukaiset suoritteet.

Tämän jälkeen kotoutumissuunnitelman mukainen rahoitus laskettaisiin 100 %:n valtionosuudella ja muiden kuin kotoutumissuunnitelman mukainen rahoitus 57 %:n ja opintokeskuksilla 65 %:n valtionosuudella (omat rivit päätökseen). Vapaan sivistystyön lain 10 §:n mukaan suoritteiden enimmäismäärästä päätetään oppilaitosmuodoittain valtion

talousarviossa vuosittain, jonka perusteella opetus- ja kulttuuriministeriö vahvistaa vuosittain rahoitettavat opiskelijaviikot ja opetustunnit.

Jatkossa myös kotoutumissuunnitelman mukaisista, 100-prosenttisesti rahoitettavista suoritteiden enimmäismääristä päätettäisiin oppilaitosmuodoittain valtion talousarviossa vuosittain osana oppilaitosmuodon suoritteiden enimmäismäärää.

Esimerkki: (kansanopistot)

Kotoutumissuunnitelman suoritteet	X	yksikköhinta	X	100 %
Muut kuin kotoutumissuunnitelman suoritteet	X	yksikköhinta	X	57 %

Vapaassa sivistystyössä opetus- ja kulttuuriministeriön vuosittain päättämät oppilaitosten suorittemäärät perustuvat rahoitustyöryhmässä 2016 sovittuihin laskentaperiaatteisiin, joista ei säädetä lainsäädännössä. Kotoutumissuunnitelman mukaiset suoritteet laskettaisiin varainhoitovuotta edeltänyttä vuotta edeltäneen vuoden toteumatietojen pohjalta vuodesta 2020 alkaen (esim. vuonna 2022 huomioidaan vuoden 2020 toteuma) ja vuosina 2018–2019 suoritteiden määrästä päätettäisiin aiemman toteuman ja oppilaitosten tekemän suorittemääräarvion perusteella.

”Ylisuoritteiden” huomiointi rahoituksessa

Mikäli oppilaitos päättää järjestää koulutusta siten, että vuosittain vahvistettu suorittemäärä ylittyy, oppilaitoksen rahoituksessa huomioidaan kuitenkin vain se osa suoritteista, joka on vahvistettujen suoritteiden mukainen. Esimerkiksi oppilaitoksella, jolla on yhteensä 5 500 suoritetta (1 000 kotoutumissuunnitelman mukaista + 4 500 muuta suoritetta) ja vahvistettu suorittemäärä yhteensä 5 000 suoritetta, kotoutumissuunnitelman suoritteet olisivat $5\,000/5\,500 \times 1\,000 = 909$ ja muut suoritteet $5\,000/5\,500 \times 4\,500 = 4\,091$. Mikäli vuosittain vahvistettu suorittemäärä ei ylitä, kotoutumissuunnitelman mukaiset suoritteet ovat toteutuneiden kotoutumissuoritteiden määrän mukaisia. Mikäli kotoutumissuunnitelman suoritteet koko oppilaitosmuodossa olisivat tämän ”kiintiöinnin” jälkeen edelleen suuremmat kuin mihin 100 %:n rahoitus riittää, kaikkien oppilaitosten suorittemäärää supistettaisiin vielä ”kiintiöityjen” suoritteiden suhteessa, jotta talousarviossa oleva koko oppilaitosmuodon kotoutumissuunnitelman mukainen enimmäissuorittemäärä ei ylity. Yksittäisen oppilaitoksen suorittemäärän on kuitenkin tästä huolimatta kokonaisuutena pysyttävä oppilaitoksen vahvistetun suorittemäärän mukaisena.

Uuden koulutusmallin koelaskelmat löytyvät liitteestä 2.

Opiskelijamaksut ja päällekkäisen rahoituksen välttäminen

Lakiin tulee kirjata, että kotoutumissuunnitelman mukaisesti opiskelevilta opiskelijoilta ei voi periä opiskelijamaksuja. Kotoutumissuunnitelman mukaisiin opintoihin ei myönnetä opintoseteliavustusta.

4.3 Uudistuksen edellyttämät lainsäädännön muutokset

Lisäykset voimassa olevaan lakitekstiin kursivilla. Lisäksi vapaata sivistystyötä koskevaan asetukseen (805/1998) tehtäisiin tarvittavat muutokset.

9 § (1 mom.)

Valtionosuuden määrä

Kansanopiston, kansalaisopiston ja kesäyliopiston ylläpitäjälle myönnetään valtionosuutta 57 prosenttia sekä opintokeskuksen ja liikunnan koulutuskeskuksen ylläpitäjälle 65 prosenttia 8 §:n mukaan lasketusta euromäärästä. *Edellä sanotusta poiketen valtionosuutta myönnetään kuitenkin kansanopiston, opintokeskuksen, kansalaisopiston tai kesäyliopiston ylläpitäjälle 100 prosenttia 8 §:n mukaan lasketusta euromäärästä opetus- ja kulttuuriministeriön 10 §:n nojalla vahvistamalle määrälle sellaista oppilaitoksen ylläpitäjän järjestämää koulutusta, joka on hyväksytty opiskelijan kotoutumisen edistämisestä annetun lain (1386/2010) 11 §:ssä tarkoitettuun kotoutumissuunnitelmaan.* Edellä 2 §:n 8 momentissa tarkoitettua oppilaitoksen ylläpitäjälle myönnetään valtionosuutta 57 prosenttia 8 §:n mukaan lasketusta euromäärästä.

-----

10 § (1 mom.)

Valtionosuuden laskemisessa käytettävien suoritteiden määrän vahvistaminen

Opetus- ja kulttuuriministeriö vahvistaa vuosittain valtion talousarvion rajoissa valtionosuuden laskemisen perusteena käytettävän opiskelijaviikkojen, opiskelijavuorokausien, opiskelijapäivien sekä opetustuntien määrän. *Opetus- ja kulttuuriministeriö vahvistaa lisäksi vuosittain valtion talousarvion rajoissa niiden opiskelijaviikkojen ja opetustuntien määrän edellä mainituista opiskelijaviikoista ja opetustunneista, joihin 9 §:n mukaan myönnetään 100 prosentin valtionosuus.* Yhdistetyn oppilaitoksen osalta suoritteiden määrät vahvistetaan erikseen kullekin oppilaitosmuodolle.

-----

24 § (1 mom.)**Opiskelijoilta perittävät maksut**

Opiskelijoilta voidaan periä opetuksesta kohtuullisia maksuja, *lukuun ottamatta kansanopiston, opintokeskuksen, kansalaisopiston tai kesäyliopiston järjestämää opetusta siltä osin, kuin se on hyväksytty opiskelijan kotoutumisen edistämisestä annetun lain 11 §:ssä tarkoitettuun kotoutumissuunnitelmaan.*

4.4 Uudistuksen edellyttämät muutokset vapaan sivistystyön tiedonkeruuseen

Vuoden 2018 rahoitusta koskevien päätösten pohjaksi joudutaan täydentämään tiedonkeruita. Muutoksena nykyiseen tiedonkeruuseen verrattuna syksyllä kysytään kansalaisopistoilta ja kesäyliopistoilta uutena kohtana edellisen vuoden kotoutumissuunnitelman mukaisten suoritteiden toteutuma sekä opintokeskusten osalta kaikki kotoutumissuunnitelman mukaisiin suoritteisiin liittyvät kohdat. Kansanopistojen osalta uutena kohtana on kustannuskyselyn 2016 yhteydessä jo kysytty edellisen vuoden kotoutumissuunnitelman mukaisten suoritteiden toteutuma.

Oppilaitosmuodoittain tiedot on kerätty/kerätään seuraavasti:

- Kansanopistojen osalta kotoutumissuunnitelman mukaisten opiskelijaviikkojen toteuma vuodelta 2016 on kysytty kustannuskyselyssä 2016 ja syksyn 2017 perustietokyselyssä tullaan kysymään kotoutumissuunnitelman mukaisten opiskelijaviikkojen toteuma ajalta 1.1.–31.7.2017 ja arvio ajalta 1.8.–31.12.2017.
- Kansalaisopistojen ja kesäyliopistojen osalta kotoutumissuunnitelman mukaisten opetustuntien toteuma vuodelta 2016, toteuma ajalta 1.1.–31.7.2017 ja arvio ajalta 1.8.–31.12.2017 tullaan kysymään syksyn 2017 perustietokyselyssä.
- Opintokeskusten osalta kotoutumissuunnitelman mukaisten opetustuntien toteuma vuodelta 2016, toteuma ajalta 1.1.–31.7.2017 ja arvio ajalta 1.8.–31.12.2017 tullaan kysymään erikseen oppilaitoksilta elo- ja syyskuun 2017 aikana.

Lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriö tekee kansanopistoille, kansalaisopistoille, kesäyliopistoille ja opintokeskuksille elo- ja syyskyy 2017 aikana kyselyn, jossa pyydetään arvio vuoden 2018 kotoutumissuunnitelman mukaisista suoritteista perusteluineen.

4.5 Etuuksia koskevat muutostarpeet

Työryhmä katsoo, että työttömyysetuudella tuettua omaehtoista opiskelua koskevat säännökset sekä kotoutumisen edistämistä annetun lain työttömyysetuudella tuettua omaehtoista opiskelua koskevia säännöksiä tulisi lainsäädäntöä uudistettaessa muuttaa siten, että ne tukevat koulutuspolkujen nopeuttamista.

Kotoutumisajan päätyttyä omaehtoiseen julkisen työvoima- ja yrityspalvelulain perusteella tuettavaan opintoihin siirtymisen edellyttämä opintojen keskeyttäminen vuodeksi hidastaa pahimmassa tapauksessa vähintään vuodella koulutuspolkua ja työelämään siirtymistä. Opintojen keskeyttämistä ei tulisi laissa jatkossa edellyttää.

Opintokokonaisuuskohtainen enimmäistukiaika soveltuu huonosti uusiin joustaviin, nopeampiin siirtymiin ja koulutuspolkuihin. Maahanmuuttajien siirtymistä koulutusjärjestelmän mukaiseen koulutukseen on haluttu nopeuttaa lisäämällä koulutusjärjestelmän mukaisen koulutuksen alkuun ja rinnalle opiskelua ja kielitaidon kehittymistä tukevia elementtejä. Kotoutumiskoulutuksen kestoa on tämän vuoksi voitu lyhentää, mutta tukitoimet syövät omaehtoisen koulutuksen opintokokonaisuuskohtaista enimmäisaikaa. Seurauksena on se, että kotoutumisen aikainen tuki voi katketa ennen kuin ammatillisia tai muita opintoja on suoritettu riittävästi. Opintojen enimmäistukiajan tulisi tukea opintojen nopeuttamista, ei estää opintojen tarkoituksenmukaista järjestämistä tai johtaa keinotekoisii opintokokonaisuusmäärittelyihin.

4.6 Koulutuksen sisällön kehittäminen

Syksyn 2017 aikana laaditaan koulutuksen sisältöjä kuvaavat runkosuunnitelmat erilaisille kohderyhmille. Koulutuksen keskeisiä sisältöalueita ovat luku- ja kirjoitustaidon ja suomen/ruotsin kielen opinnot.

Liitteessä 3 on vapaan sivistystyön järjestöjen luonnostelemia kuvauksia koulutuksen toteutuksista eri oppilaitosmuodoissa. Kuvauksia ei ole käsitelty työryhmässä.

4.7 Opiskelijat, joiden kotoutumissuunnitelman mukainen aika on päättynyt

Työryhmän esityksen lähtökohtana on ollut hallituksen puolivälitarkastelun linjaus, jonka mukaan 100 %:n valtionosuus tulee koskemaan niitä opiskelijoita, joiden kotoutumissuunnitelmaan nyt esitettävä koulutus sisältyy. Tämä linjaus jättää uuden koulutuksen ja maksuttomuuden ulkopuolelle merkittävän määrän kohderyhmään kuuluvia. Sopivan koulutusmallin puuttuessa on ehtinyt muodostua paljon patoutunutta koulutustarvetta. Näiden ryhmien osallistumista koulutukseen tulisi tukea opintoseteliavustuksella.

Eryytenä kysymyksenä on opintosetelien kohdentamisessa syytä ottaa huomioon se, että kaksikielisillä alueilla, joissa ruotsinkielisen väestön osuus on merkittävä, maahanmuuttajat tarvitsevat sijoittuakseen työelämään sekä suomen että ruotsin kielen osaamista. Koska ensisijainen kotoutumiskieli on suomi, maahanmuuttajan ei yleensä ole mahdollista opiskella ruotsin kieltä kotoutumisajan puitteissa. Tämä tulisi ottaa huomioon opintoseteliavustuksen jaossa.

4.8 Yhteistyö TE-hallinnon kanssa

TE-toimistot ja kunnat ovat vastuussa kotoutumislain mukaisten alkukartoitusten järjestämisestä (työllistymis-, opiskelu- ja muiden kotoutumisvalmiuksien arviointi ml. kielitaidon kartoitus ja palveluiden tarpeen arviointi) sekä kotoutumissuunnitelmien laatimisesta.

Vapaan sivistystyön uuden koulutustehtävän mukaisen koulutuksen toteuttajien on välttämätöntä tehdä kiinteää yhteistyötä koulutuksen suunnittelussa ja toteutuksessa TE-toimiston ja kunnan kanssa.

4.9 Arviointi

Tämän esityksen mukaisen maahanmuuttajien kotoutumissuunnitelman mukaisen koulutuksen toteutumista ja kohdentumista arvioidaan vuoden 2018 ja 2019 jälkeen vuonna 2020.

Liite 1

Vapaan sivistystyön lainsäädäntö ja rahoitusjärjestelmä

1 Vapaan sivistystyön lainsäädäntö

Vapaan sivistystyön oppilaitosten toimintaa ja rahoitusta koskevat säännökset ovat vuoden 1999 alusta sisältyneet vapaasta sivistystyöstä annettuun lakiin (632/1998). Lain piiriin kuuluvat kansalaisopistot, kansanopistot, opintokeskukset, liikunnan koulutuskeskukset ja kesäyliopistot. Vuoden 2002 syksystä myös Snellman-korkeakoulun toimintaan ja rahoitukseen on sovellettu vapaasta sivistystyöstä annettua lakia. Kullekin oppilaitosmuodolle on laissa erilliset rahoituksen määräytymistä koskevat perusteet.

2 Vapaan sivistystyön rahoitusjärjestelmä

2.1 Vapaan sivistystyön valtionosuusrahoituksen nykytila

Vapaan sivistystyön rahoitus uudistettiin vuodesta 2016 alkaen vapaan sivistystyön rakenne- ja rahoitustyöryhmän muistion (Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2014:25) ehdotusten pohjalta. Vapaan sivistystyön lain 632/1998 § 10 mukaan opetus- ja kulttuuriministeriö vahvistaa vuosittain valtion talousarvion rajoissa valtionosuuden laskemisen perusteena käytettävän suoritteiden määrän. Yksikköhinnan muodostumisesta määrätään lain 11, 11b 12, 13 ja 13a §:issä. Alla on jokaiselle oppilaitosmuodolle kuvattu suoritteiden määräytyminen siten, kuin se on ehdotettu työryhmän muistiossa ja kuvattu Opetushallituksen julkaisussa Opetus- ja kulttuuritoimen rahoitus-yksikköhintojen ja rahoituksen määräytyminen vuonna 2016 (Opetushallitus, Oppaat ja käsikirjat 2016:4)

2.1.1 Kansalaisopistot

Kansalaisopiston valtionosuuden peruste lasketaan kertomalla opetus- ja kulttuuriministeriön ko. opistolle vahvistama opetustuntien määrä opetustunnin yksikköhinnalla.

Valtionosuus kansalaisopiston ylläpitäjälle on vapaasta sivistystyöstä annetun lain 9 §:n mukaan 57 % valtionosuuden laskennallisesta perusteesta.

Opetus- ja kulttuuriministeriön vahvistamasta opetustuntien määrästä 90 % perustuu kiintiöön, jolloin jaettavissa olevien opetustuntien opistokohtaiset määrät pysyvät suhteel-

lisesti samansuuruisina vuodesta toiseen. Kiintiö perustuu opistojen vuosien 2011–2013 toteutuneiden opetustuntien suhteellisiin määriin.

Liikkuvan osan perusteella vahvistetaan 10 % opetustunneista. Liikkuvan osan jakosuhteet lasketaan kansalaisopistojen toiminta-alueilla väestöpohjassa tapahtuneiden muutosten perusteella. Väestöpohjan muutoksissa seurataan toiminta-alueiden väestön kokonaismäärää, työttömien määrää, vieraskielisten määrää ja 63 vuotta täyttäneiden määrää. Liikkuvan osan laskennassa väestön kokonaismäärän muutoksen painoarvo on 70 % ja kaikkien muiden kriteereiden muutosten painoarvo on 10 %. Vuodelle 2017 tehtävän opetustuntimääräpäättökseen perusteena ovat aikavälillä 31.12.2014 ja 31.12.2015 tapahtuneet väestömuutokset.

Mikäli opiston kolmen vuoden toteutuneiden tuntien keskiarvo jää alle myönnettävissä olevan suoritemäärän, opistolle myönnetään korkeintaan keskiarvon mukainen määrä suoritteita ja loppuosa jaetaan muille opistoille.

2.1.2 Kansanopistot

Kansanopistojen vuotuinen valtionosuuden peruste lasketaan kertomalla sille vahvistettu opiskelijaviikkojen määrä opiskelijaviikkoa kohden määrättyllä yksikköhinnalla.

Kansanopistoille myönnettävän valtionosuuden määrä on 57 prosenttia edellä mainitulla tavalla lasketusta valtionosuuden perusteesta.

Opetus- ja kulttuuriministeriön vahvistama opiskelijaviikkojen määrä perustuu kyseisen kansanopiston aiempina vuosina toteutuneiden opiskelijaviikkojen määriin sekä valtion talousarviossa jaettavissa olevaan opiskelijaviikkojen kokonaismäärään. Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoituksen perusteeksi vahvistamat opiskelijaviikkomäärät määräytyvät 90-prosenttisesti opistokohtaisten kiintiöiden mukaan, jolloin opistojen vuosien 2009–2013 toteutuneiden opiskelijaviikkojen keskiarvo suhteutetaan kaikkien opistojen keskiarvoista yhteenlaskettuun määrään ja rahoitusvuodelle jaettavissa olevien opiskelijaviikkojen tasoon. Kiintiöiden asettamisvaiheessa on kuitenkin harkinnanvaraisesti muutettu joidenkin ylläpitäjien kiintiön tasoa, esimerkiksi niiden opistojen, joiden pääasiallisen koulutustehtävän muodostaa vaikeasti vammaisille järjestettävä koulutus ja joille myönnettiin aiemmin valtionosuutta 70 prosenttia valtionosuuden perusteesta. Opistojen välinen suhteellinen osuus jaettavissa olevista opiskelijaviikoista pysyy vuosittain samana ja kiintiöiden laskennan perusteena olevat vuodet eivät myöskään muutu.

Rahoituksen perusteeksi vahvistettavien opiskelijaviikkojen määrästä 10 % muodostuu ns. liikkuvasta osasta. Vuodelle 2017 opiskelijaviikkojen liikkuva osa lasketaan vuosien 2013–2015 toteutuneiden opiskelijaviikkojen keskiarvon mukaan suhteutettuna kaikkien opistojen keskiarvoista yhteenlaskettuun määrään ja rahoitusvuodelle jaettavissa olevien opiskelijaviik-

kojen tasoon. Jos etäopetuksen antaminen ei ole kansanopiston ylläpitämisluvassa mainittu koulutustehtävä, otetaan oppilaitoksen valtionosuuden perusteena käytettäviä opiskelijaviikkoja laskettaessa etäopetuksen ja työssäoppimisen opiskelijaviikkojen yhteismäärästä huomioon enintään 20 prosenttia oppilaitoksen kaikista toteutuneista lähiopetuksen opiskelijaviikoista. Työssäoppimisen opiskelijaviikoista otetaan kuitenkin aina huomioon enintään 20 prosenttia oppilaitoksen kaikista toteutuneista lähiopetuksen opiskelijaviikoista.

Mikäli opiston kolmen vuoden toteutuneiden opiskelijaviikkojen keskiarvo jää alle myönnettävissä olevan suoritettävien, opistolle myönnetään korkeintaan keskiarvon mukainen määrä suoritteita.

2.1.3 Kesäyliopistot

Kesäyliopiston vuotuinen valtionosuuden laskennallinen peruste lasketaan kertomalla opetus- ja kulttuuriministeriön ko. opistolle vahvistama opetustuntien määrä opetustuntien yksikköhinnalla.

Kesäyliopiston ylläpitäjille myönnettävän valtionosuuden määrä on 57 prosenttia edellä mainitulla tavalla lasketusta valtionosuuden perusteesta.

Kesäyliopistoille vuodelle 2017 rahoituksen perusteeksi myönnettävien opetustuntien määrä vahvistetaan aiempien vuosien periaatetta käyttäen. Opetus- ja kulttuuriministeriön vahvistama opetustuntien määrä perustuu kyseisen kesäyliopiston toteutuneiden opetustuntien määrään ja valtion talousarviossa jaettavissa olevien opetustuntien kokonaismäärään. Vuodelle 2017 vahvistetun opetustuntien määrän valmistelussa perustana ovat olleet vuosien 2014 ja 2015 toteutuneiden ja vuoden 2016 arvioitujen opetustuntien määrät.

2.1.4 Opintokeskukset

Opintokeskusten vuotuinen valtionosuuden laskennallinen peruste lasketaan kertomalla opetus- ja kulttuuriministeriön ko. opintokeskukselle vahvistama opetustuntien määrä opetustuntien yksikköhinnalla.

Valtionosuus opintokeskuksen ylläpitäjälle on 65 % valtionosuuden laskennallisesta perusteesta ja se myönnetään erillisellä opetus- ja kulttuuriministeriön päätöksellä.

Opetus- ja kulttuuriministeriön vahvistamat valtionosuustunnit määräytyvät opintokeskusten aiempina vuosina toteuttamien opetustuntimäärien ja valtion talousarviossa olevan enimmäismäärän perusteella. Vuodesta 2016 alkaen suoritettävien opintokeskusten viiden vuoden (2010–2014) keskiarvojen pohjalta ja suhteutettu valtion talousarvion suoritettävien määrään. Kullekin opintokeskukselle myönnetään kiinteä osuus valtion

talousarvion suoritemäärästä ja osuus pysyy samana edellyttäen, että opintokeskus tekee sille myönnettyt valtionosuustunnit.

Mikäli opintokeskuksen kolmen vuoden toteutuneiden tuntien keskiarvo jää alle myönnettävissä olevan suoritemäärän, opintokeskukselle myönnetään korkeintaan keskiarvon mukainen määrä suoritteita ja loppuosa jaetaan muille opintokeskuksille.

2.2 Valtionavustusrahoitus

Harkinnanvaraisia valtionavustuksia vapaan sivistystyön oppilaitoksille voidaan myöntää valtion talousarviossa vuosittain tarkoitukseen osoitettujen määrärahojen rajoissa. Vapaasta sivistystyöstä annetun lain vuoden 2010 alusta voimaan tulleen 14 §:n muutoksen mukaan oppilaitosten ylläpitäjille voidaan myöntää laatu- ja kehittämisavustuksia, opinto-seteliavustuksia, oppilaitosten rakenteellista kehittämisohjelmaa tukevia avustuksia sekä ylimääräisiä avustuksia käyttökustannuksiin valtion talousarviossa osoitettujen määrärahojen rajoissa. Rakenteelliseen kehittämiseen kohdistuneiden avustusten osalta 14 §:ää muutettiin vuoden 2015 alusta siten, että ne ovat rakenteellista kehittämistä tukevia avustuksia. Valtionapuviranomainen on rakenteellisen kehittämisen avustuksissa opetus- ja kulttuuriministeriö ja muissa avustuksissa Opetushallitus. Valtionavustukset myönnetään valtion talousarvion momentilta 29.10.31.

2.2.1 Opintaseteliavustukset

Opintasetelityyppinen valtionavustus otettiin käyttöön vuonna 2007. Opintaseteliavustus on tarkoitettu aikuisopiskelusta perittäviä maksuja korvaavaksi järjestelmäksi vapaan sivistystyön vapaatavoitteisessa koulutuksessa. Avustusta myönnetään vapaan sivistystyön oppilaitosten ylläpitäjille hakemusten perusteella. Avustuksella oppilaitokset voivat jättää perimättä tai alentaa opintomaksuja sellaisilta kohderyhmiltä, joiden hakeutumista ja pääsyä opintoihin halutaan edistää. Osa avustuksesta voidaan käyttää kohderyhmien aktivoimisesta, opetusjärjestelyistä sekä hakevan ja tukevan toiminnan palveluista aiheutuviin erityiskustannuksiin. Opintasetelityyppisiin valtionavustuksiin on kohdennettu rahoitusta seuraavasti:

Opintaseteliavustukset	2013	2014	2015	2016	2017
Kansalaisopistot	1 090 000	1 090 000	1 030 000	1 030 000	1 000 000
Kansanopistot	780 000	780 000	780 000	780 000*	780 000**
Kesäyliopistot	75 000	75 000	0	0	0
Opintokeskukset	150 000	150 000	150 000	150 000	250 000
Yhteensä	2 095 000	2 095 000	1 960 000	1 960 000*	1 930 000**

*)Tämän lisäksi talousarviossa on varattu 440 000 euroa Lehtimäen opistolle ylimääräisenä opintaseteliavustuksena.

**) Tämän lisäksi talousarviossa on varattu 416 000 euroa Lehtimäen opistolle ylimääräisenä opintaseteliavustuksena.

2.2.2 Opintoteliavustukset maahanmuuttajanuorten koulutustakuun toteuttamiseen

Kansalaisopistoille ja kansanopistoille voidaan osana nuorisotakuun toteuttamista myöntää opintoteliavustuksia maahanmuuttajanuorten koulutukseen. Avustusta käytetään koulutuksen järjestämisestä aiheutuviin kokonaiskustannuksiin. Kohderyhmänä ovat maahanmuuttajat, eli Suomeen muuttaneet henkilöt, joilla on kotikunta Suomessa. Ensisijainen kohderyhmä on alle 20-vuotiaat peruskoulun tai perusopetuksen lisäopetuksen päättäneet, päättämävaiheessa olevat tai oppivelvollisuusiän ylittäneet maahanmuuttajanuoret, joilla ei ole jatkokoulutuspaikkaa. Toissijaisesti koulutukseen voidaan ottaa myös 20–29-vuotiaita vailla toisen asteen koulutusta olevia maahanmuuttajanuoria. Mikäli myönnettyä avustusta ei voida kokonaan käyttää edellä mainittujen kohderyhmien koulutukseen, voidaan sitä käyttää muiden nuorisotakuun piiriin kuuluvien koulutukseen. Tarjottavan koulutuksen vähimmäislaajuus kansalaisopistoissa on 300 opetustuntia ja kansanopistoissa 15 opiskelijaviikkoa.

Nuorisotakuun opintoteliavustukset	2013	2014	2015	2016	2017
Kansalaisopistot	900 000	900 000	900 000	900 000	863 000
Kansanopistot	1 100 000	1 100 000	1 100 000	1 100 000	1 040 000
Yhteensä	2 000 000	2 000 000	2 000 000	2 000 000	1 903 000

2.2.3 Laatu- ja kehittämisavustukset

Osana vapaan sivistystyön kehittämisohjelman toimeenpanoa on aiempien kehittämisavustusten pohjalta muodostettu laatu- ja kehittämisrahoitus, joka otettiin käyttöön vuodesta 2010 lähtien. Laatu- ja kehittämisrahoituksen tavoitteet ja toteutus on valmisteltu yhdessä eri oppilaitosryhmiä ja niiden ylläpitäjiä edustavien valtakunnallisten keskusjärjestöjen kanssa ja sovittu Vapaan sivistystyön yhteistyöryhmässä (YTR). Vuosina 2015 ja 2017 toteutuneiden valtiontalouden säästöjen yhteydessä luovuttiin muiden oppilaitosmuotojen paitsi kansalaisopistojen osalta erillisistä laatu- ja kehittämisavustuksista. Näiden oppilaitosmuotojen osalta koulutuksen laatu ja kehittäminen katsotaan osaksi valtionosuusrahoituksella rahoitettavaa koulutustoimintaa.

Laatu- ja kehittämisavustuksia on myönnetty seuraavasti:

Laatu- ja kehittämisavustukset	2013	2014	2015	2016	2017
Kansalaisopistot	1 300 000	1 300 000	1 128 000	1 056 000	1 040 000
Kansanopistot	1 150 000	1 150 000	0	0*	0
Kesäyliopistot	75 000	75 000	0	0	0
Opintokeskukset	1 050 000	1 050 000	350 000	0	0
Yhteensä	3 575 000	3 575 000	1 478 000	1 056 000*	1 040 000

*) Tämän lisäksi myönnettiin Iso Kirja -opiston kehittämiseen 100 000 euroa.

2.2.4 Ylimääräiset avustukset

Kansanopistoille ja kesäyliopistoille voidaan myöntää ylimääräistä avustusta käyttökustannuksiin. Avustus on tarkoitettu käyttötalouden helpottamiseen ylimenokaudella erityisesti silloin, kun oppilaitoksen valtionosuus on pienentynyt määrätymisperusteiden muutoksen, kuten kuntaliitoksen johdosta. Avustusta on voitu myöntää myös silloin, kun oppilaitoksen taloudellinen asema on jostakin erityisestä syystä tilapäisesti heikentynyt eikä tilanteeseen ole voitu ennalta varautua. Avustuksia on myönnetty seuraavasti:

Ylimääräiset avustukset	2013	2014	2015	2016	2017
Kansalaisopistot	0	0	0	0	0
Kansanopistot	350 000	150 000	50 000	50 000	50 000*
Kesäyliopistot	50 000	50 000	50 000	50 000	50 000
Opintokeskukset	0	0	0	0	0
Yhteensä	400 000	200 000	100 000	100 000	100 000*

*) Tämän lisäksi myönnettiin Suomen Teologisen Opiston toimintaan 100 000 euroa.

2.2.5 Rakenteellisen kehittämisen avustukset

Vapaan sivistystyön oppilaitoksille myönnettiin vuosina 2010–2012 oppilaitosten rakenteellista kehittämissuunnitelmaa tukevia avustuksia. Vuonna 2014 otettiin jälleen käyttöön erillinen rakenteellisen kehittämisen avustus kansanopistoille ja vuodelle 2015 avustuslajin käyttöä laajennettiin myös kansalaisopistoille.

Rakenteellisen kehittämisen avustukset	2014	2015	2016	2017
Kansalaisopistot	0	100 000	200 000	109 000
Kansanopistot	400 000	400 000	400 000	336 000
Yhteensä	400 000	500 000	600 000	445 000

2.3 Tiedonkeruu

Vapaan sivistystyön oppilaitosten kustannuksia ja tuloja koskevat tiedot perustuvat Tilastokeskuksen ja/tai Opetushallituksen toteuttamaan kustannustietokyselyyn. Kunnallisten kansalaisopistojen tiedot perustuvat kuntien toiminta- ja taloustilastoihin. Yksityisten kansalaisopistojen sekä muiden oppilaitosmuotojen kustannustiedot kerää Opetushallitus. Tässä raportissa pohjana käytetyt talous- ja toimintatietoja koskevat yhteenvedot, ei kuitenkaan talousarviolukuja, on tuottanut Tampereen yliopiston Valos-ryhmä (1.3.2017 alkaen Opetushallitus).

2.4 Rahoituksen määrä

2.4.1 Valtion rahoitus

Valtion talousarvioissa 2016 ja 2017 sekä hallituksen vuotta 2019 koskevassa kehyspäätöksessä vapaaseen sivistystyöhön on osoitettu rahoitusta seuraavan taulukon mukaisesti. Vapaan sivistystyön valtion rahoituksessa toteutettiin 8,5 milj. euron leikkaus vuonna 2017.

	2016			2017			kehys 2019
	vos	vas	yhteensä	vos	vas	yhteensä	vos+vas
Kansalaisopistot	85 974 000	3 186 000	89 160 000	79 437 000	3 012 000	82 449 000	
Kansanopistot	46 165 000	2 870 000	49 035 000	43 438 000	2 722 000	46 160 000	
Kesäyliopistot	5 262 000	50 000	5 312 000	4 954 000	50 000	5 004 000	
Opintokeskukset	14 263 000	150 000	14 413 000	12 407 000	250 000	12 657 000	
Yhteensä	151 664 000	6 256 000	157 920 000	140 236 000	6 034 000	146 270 000	148 108 000

vos = valtionosuus, vas = valtionavustukset

2.4.2 Muu tulorahoitus

Laskennallisen ja harkinnanvaraisen valtionosuusrahoituksen lisäksi oppilaitosten tulorakenne muodostuu ylläpitäjien rahoituksesta, opiskelijamaksuista ja maksullisesta palvelutoiminnasta. Laskennallisen valtionosuuden mukaiset tulot muodostuvat kokonaisuudessaan vapaan sivistystyön lain piiriin kuuluvasta toiminnasta.

Liite 2

Tekninen koelaskelma

	Toteutunut suorite 2015 tai 2016 (tai arvio siitä)	- josta kotosuoritteet	koto/tot %	lisärahoitustarve koto (arvio)
Kansalaisopistot	2 170 388	9 183	0,4 %	242 398
Kesäyliopistot	109 732	600	0,5 %	20 923
Kansanopistot	289 266	26 762	9,3 %	2 665 628
Opintokeskukset		ei tiedossa		ei voida arvioida

Taulukon luvut ovat yhteenveto koelaskelmista:

VSTlisarah_koelask_kansanopistot.xlsx

VSTlisarah_koelask_kansalaisopistot.xlsx

VSTlisarah_koelask_kesäyliopistot.xlsx

Kikky-kerroin (julk. lomar.säästö, HE 516) 98,19 %, VOS% 57 %

	Oppilaitos, tilanne 1.1.2017(8) Kansalaisopistot	Omistaja	Perustietokysely syksy 2016(7)			Yhteensä kotototeuma+ arvio 2016	Yksiköhintä 2017(8) (sisältää ALV-korotuksen yksityisille)	Vahvistettujen opiskelijaviikkojen erittely				Nykyinen rahoitus ja lisärahoitus			
			Kotototeuma 1.1.-31.7.2016 opt:n toteuma	Kotototeuma 1.8.-31.12.2016 opt:n arvio	opt:n toteuma+ arvio 2016			Vahvistetut opetusmuutokset(2017(8)) %	Vahvistettujen osuus toteutu- neesta %	El-kotosuoritteet vahvistetuista opt:sta 2017(8)	Kotosuoritteet vahvistetuista opt:sta 2017(8)	El-kotosuoritteiden rahoitus (57 %, kiky)	Kotosuoritteiden rahoitus (100 %, kiky)	Nykyisin rahoitetaan	Lisärahoituksen tarve
2093	02093 Ahjolan kansalaisopisto	Yksityinen	0	0	0	85,88	34 499	31 151	90,3 %	31 151	0	1 524 891	0	1 524 891	0
2056	02056 Auralan kansalaisopisto	Yksityinen	0	0	0	85,88	10 245	9 778	95,4 %	9 778	0	478 649	0	478 649	0
10046	10046 Etelä-Karjalan kansalaisopisto	Yksityinen	465	390	855	85,88	18 269	14 714	80,5 %	14 025	689	686 565	59 139	720 274	25 430
2096	02096 Harjulan kansalaisopisto	Yksityinen	0	0	0	85,88	7 918	8 367	105,7 %	8 367	0	409 578	0	409 578	0
2142	02142 Itä-Hämeen opisto	Yksityinen	0	0	0	85,88	7 896	5 067	64,2 %	5 067	0	248 038	0	248 038	0
2025	02025 Jokelan kansalaisopisto	Yksityinen	0	0	0	85,88	4 970	3 939	79,3 %	3 939	0	192 820	0	192 820	0
2140	02140 Heinolan kansalaisopisto	Yksityinen	0	0	0	85,88	9 815	8 099	82,5 %	8 099	0	396 459	0	396 459	0
2180	02180 Jyväjän kansalaisopisto	Yksityinen	0	0	0	85,88	4 164	3 459	83,1 %	3 459	0	169 324	0	169 324	0
2203	02203 Järvilakeuden kansalaisopisto	Yksityinen	0	0	0	85,88	14 290	10 684	74,8 %	10 684	0	522 999	0	522 999	0
2028	02028 Kalliolan kansalaisopisto	Yksityinen	0	0	0	85,88	11 550	11 152	96,6 %	11 152	0	545 908	0	545 908	0
2197	02197 Äänekosken kansalaisopisto	Yksityinen	39	22	61	85,88	14 043	9 476	67,5 %	9 435	41	461 850	3 535	463 865	1 520
2209	02209 Kurikan kansalaisopisto	Yksityinen	0	0	0	85,88	11 251	11 115	98,8 %	11 115	0	544 097	0	544 097	0
2239	02239 Kuusamo-opiston kansalaisopisto	Yksityinen	0	0	0	85,88	5 998	4 913	81,9 %	4 913	0	240 499	0	240 499	0
2137	02137 Kymenlaakson opisto	Yksityinen	0	0	0	85,88	7 984	5 611	70,3 %	5 611	0	274 667	0	274 667	0
2188	02188 Lievestuoreen kansalaisopisto	Yksityinen	0	0	0	85,88	2 122	1 536	72,4 %	1 536	0	75 190	0	75 190	0
2146	02146 Linnalan opisto	Yksityinen	0	0	0	85,88	11 170	12 142	108,7 %	12 142	0	594 370	0	594 370	0
2026	02026 Nurmijärven Opisto	Yksityinen	0	0	0	85,88	21 887	18 367	83,9 %	18 367	0	899 094	0	899 094	0
2075	02075 Otsolan kansalaisopisto	Yksityinen	0	0	0	85,88	15 149	13 286	87,7 %	13 286	0	650 371	0	650 371	0
2267	02267 Rovaniemen kansalaisopisto	Yksityinen	0	0	0	85,88	10 302	8 382	81,4 %	8 382	0	410 312	0	410 312	0
2235	02235 Aalto kansalaisopisto	Yksityinen	0	0	0	85,88	2 130	1 875	88,0 %	1 875	0	91 784	0	91 784	0
2069	02069 Kyröskosken kansalaisopisto	Yksityinen	0	0	0	85,88	2 075	1 482	71,4 %	1 482	0	72 546	0	72 546	0
2038	02038 Toimelan opisto	Yksityinen	0	0	0	85,88	6 306	5 492	87,1 %	5 492	0	268 842	0	268 842	0

	Ompilaitos, tilanne 1.1.2017(8) kansalaisopistot	Omistaja	Perustietokysely syksy 2016(7)			Yksikköhinta 2017(8) (sisältää ALV-korotuksen yksitysille)	Vahvistettujen opiskelijavaihtojen erittely						Nykyinen rahoitus ja lisärahoitus			
			Kotoutumis suunn. omaeht. koul. opt:n toteuma 1.-31.7.2016	Kotoutumis suunn. omaeht. koul. opt:n arvio 1.8.-31.12.2016	Yhteensä kotototeuma + arvio 2016		Kotoutumissuunn. omaeht. koul. opt:n toteuma 1.-31.7.2016	Kotoutumissuunn. omaeht. koul. opt:n arvio 1.8.-31.12.2016	Vahvistetut opetustunnit 2017(8)	Vahvistettujen osuus toteutu- neesta %	El-kotousortteet vahvistetuista opt:sta 2017(8)	Kotousortteet vahvistetuista opt:sta 2017(8)	El-kotousortteiden rahoitus (57 %, kiky)	Kotousortteiden rahoitus (100 %, kiky)	Nykyisin rahoitetaan	Lisärahoituksen tarve
2042	02042 Helsingin aikuisopisto	Yksityinen	0	0	0	85,88	22 923	23 018	23 018	100,4 %	0	1 126 768	0	1 126 768	0	
2245	02245 Vuolle-opiston kansalaisopisto	Yksityinen	0	0	0	85,88	20 646	17 756	17 756	86,0 %	0	869 185	0	869 185	0	
2198	02198 Järvi-Pohjanmaan kansalaisop.	Kunta	40	44	84	82,91	8 497	6 921	6 853	81,5 %	68	317 982	5 570	321 157	2 395	
2199	02199 Lakeudenportin kansalaisopisto	Kunta	122	120	242	82,91	13 909	10 225	10 047	73,5 %	178	466 219	14 483	474 474	6 228	
10113	10113 Esbo arbetarinstitut	Kunta	0	0	0	82,91	7 184	5 475	5 475	76,2 %	0	254 058	0	254 058	0	
2058	02058 Euran kansalaisopisto	Kunta	0	0	0	82,91	5 010	4 261	4 261	85,0 %	0	197 725	0	197 725	0	
2095	02095 Wahren -opisto	Kunta	0	0	0	82,91	6 148	4 278	4 278	69,6 %	0	198 513	0	198 513	0	
2231	02231 Jokilaitvan Opisto	Kunta	0	0	0	82,91	20 464	15 722	15 722	76,8 %	0	729 553	0	729 553	0	
2232	02232 Jokihelmen opisto	Kunta	0	0	0	82,91	17 871	14 132	14 132	79,1 %	0	655 772	0	655 772	0	
2126	02126 Hamman kansalaisopisto	Kunta	0	0	0	82,91	11 874	8 474	8 474	71,4 %	0	393 222	0	393 222	0	
2021	02021 Hangon suom. kansalaisopisto	Kunta	0	0	0	82,91	1 470	1 132	1 132	77,0 %	0	52 529	0	52 529	0	
2047	02047 Hangö sv.medborgarinstitut	Kunta	0	0	0	82,91	1 376	1 041	1 041	75,7 %	0	48 306	0	48 306	0	
2179	02179 Hankasalmen kansalaisopisto	Kunta	0	0	0	82,91	7 294	5 221	5 221	71,6 %	0	242 272	0	242 272	0	
2097	02097 Hausjärven kansalaisopisto	Kunta	0	0	0	82,91	2 651	2 396	2 396	90,4 %	0	111 182	0	111 182	0	
2022	02022 Higin kaup.suom.työväenopisto	Kunta	0	0	0	82,91	100 946	85 254	85 254	84,5 %	0	3 956 068	0	3 956 068	0	
2046	02046 H-fors stads sv. arbetarinst.	Kunta	273	0	273	82,91	22 377	18 506	18 280	82,7 %	226	848 263	18 380	858 740	7 903	
2061	02061 Huitisten seudun kansalaisop.	Kunta	0	0	0	82,91	9 955	7 446	7 446	74,8 %	0	345 519	0	345 519	0	
2294	02294 Hyrynsalmen kansalaisopisto	Kunta	0	0	0	82,91	2 158	1 437	1 437	66,6 %	0	66 682	0	66 682	0	
2023	02023 Hyvinkään Opisto	Kunta	0	0	0	82,91	12 592	10 481	10 481	83,2 %	0	486 353	0	486 353	0	
2062	02062 Hämeenkyrön kansalaisopisto	Kunta	0	0	0	82,91	5 041	4 459	4 459	88,5 %	0	206 912	0	206 912	0	
2234	02234 Iin kansalaisopisto	Kunta	0	0	0	82,91	9 005	6 129	6 129	68,1 %	0	284 406	0	284 406	0	
2163	02163 Iisalmen kansalaisopisto	Kunta	0	0	0	82,91	11 187	7 720	7 720	69,0 %	0	358 234	0	358 234	0	
2127	02127 Iitin kansalaisopisto	Kunta	0	0	0	82,91	4 608	2 527	2 527	54,8 %	0	117 261	0	117 261	0	

VAPAAAN SIVISTYSTYÖN UUSI SIVISTYSTEHTÄVÄ

2063	02063 Ikaalisten kansalaisopisto	Kunta	0	0	0	82,91	5 000	3 875	77,5 %	3 875	0	179 813	0	179 813	0	0
2200	02200 Ilmajoki-opisto	Kunta	0	0	0	82,91	14 574	10 347	71,0 %	10 347	0	480 135	0	480 135	0	0
2161	02161 Ilomantsin kansalaisopisto	Kunta	0	0	0	82,91	5 274	3 563	67,6 %	3 563	0	165 335	0	165 335	0	0
2128	02128 Imatran Työväenopisto	Kunta	0	0	0	82,91	8 996	7 586	84,3 %	7 586	0	352 016	0	352 016	0	0
2258	02258 Iin kansalaisopisto	Kunta	0	0	0	82,91	6 466	4 726	73,1 %	4 726	0	219 302	0	219 302	0	0
2048	02048 Ingå medborgarinstitut	Kunta	0	0	0	82,91	3 137	2 165	69,0 %	2 165	0	100 463	0	100 463	0	0
2213	02213 Pietarsaaren suom. työväenop.	Kunta	750	1 035	1 785	82,91	6 568	4 307	65,6 %	3 136	1 171	145 543	95 291	199 859	40 975	0
2222	02222 Jakobstads sv.arbetsinstitut	Kunta	0	0	0	82,91	9 500	6 838	72,0 %	6 838	0	317 306	0	317 306	0	0
2152	02152 Joensuuun seudun kansalaisop.	Kunta	0	0	0	82,91	44 592	32 605	73,1 %	32 605	0	1 512 980	0	1 512 980	0	0
2274	02274 Jokiläänin kansalaisopisto	Kunta	0	0	0	82,91	4 385	2 891	65,9 %	2 891	0	134 152	0	134 152	0	0
2275	02275 Puulan seutuopisto	Kunta	0	0	0	82,91	10 389	7 070	68,1 %	7 070	0	328 071	0	328 071	0	0
2153	02153 Juuan kansalaisopisto	Kunta	0	0	0	82,91	4 205	3 170	75,4 %	3 170	0	147 099	0	147 099	0	0
2181	02181 Jyväskylän kansalaisopisto	Kunta	0	0	0	82,91	39 822	32 595	81,9 %	32 595	0	1 512 516	0	1 512 516	0	0
2182	02182 Jämsän työväenopisto	Kunta	0	0	0	82,91	8 448	6 981	82,6 %	6 981	0	323 942	0	323 942	0	0
2027	02027 Järvenpään Opisto	Kunta	0	0	0	82,91	13 942	11 429	82,0 %	11 429	0	530 344	0	530 344	0	0
2064	02064 Kaarinan kansalaisopisto	Kunta	0	0	0	82,91	12 534	10 642	84,9 %	10 642	0	493 824	0	493 824	0	0
2236	02236 Kaukametsän opisto	Kunta	776	350	1 126	82,91	17 198	11 531	67,0 %	10 776	755	500 044	61 461	535 077	26 428	0
2237	02237 Kalajoen kansalaisopisto	Kunta	0	0	0	82,91	8 291	6 585	79,4 %	6 585	0	305 566	0	305 566	0	0
2204	02204 Kannuksen kansalaisopisto	Kunta	0	0	0	82,91	3 969	4 567	115,1 %	4 567	0	211 924	0	211 924	0	0
2030	02030 Karkkilan työväenopisto	Kunta	0	0	0	82,91	5 614	4 181	74,5 %	4 181	0	194 012	0	194 012	0	0
2184	02184 Karstulan kansalaisopisto	Kunta	0	0	0	82,91	4 963	3 468	69,9 %	3 468	0	160 927	0	160 927	0	0
2223	02223 Kaskisten ko - Kaskö mbi	Kunta	0	0	0	82,91	2 414	1 592	65,9 %	1 592	0	73 874	0	73 874	0	0
2205	02205 Kauhajoen kansalaisopisto	Kunta	0	0	0	82,91	8 073	5 932	73,5 %	5 932	0	275 264	0	275 264	0	0
2045	02045 Kauniaisten kpgin kansalaisop.	Kunta	0	0	0	82,91	7 986	4 620	57,9 %	4 620	0	214 383	0	214 383	0	0
2259	02259 Kemijärven kansalaisopisto	Kunta	0	0	0	82,91	8 354	6 097	73,0 %	6 097	0	282 921	0	282 921	0	0
2261	02261 Kivalo-opisto	Kunta	0	0	0	82,91	25 993	23 760	91,4 %	23 760	0	1 102 543	0	1 102 543	0	0
2090	02090 Kimitoön vuxeninstitut	Kunta	0	0	0	82,91	4 195	3 132	74,7 %	3 132	0	145 335	0	145 335	0	0
2297	02297 Kempeleen kansalaisopisto	Kunta	0	0	0	82,91	8 346	6 535	78,3 %	6 535	0	303 246	0	303 246	0	0
2031	02031 Keravan Opisto	Kunta	0	0	0	82,91	10 868	8 434	77,6 %	8 434	0	391 366	0	391 366	0	0
2185	02185 Keuruun kansalaisopisto	Kunta	0	0	0	82,91	10 383	7 174	69,1 %	7 174	0	332 897	0	332 897	0	0
2186	02186 Suomenselän kansalaisopisto	Kunta	0	0	0	82,91	6 031	1 848	30,6 %	1 848	0	85 753	0	85 753	0	0
2050	02050 Kirkkonummen kansalaisopisto	Kunta	0	0	0	82,91	13 683	11 151	81,5 %	11 151	0	517 443	0	517 443	0	0

	Oppilaitos, tilanne 1.1.2017(8) Kansalaisopistot	Omistaja	Perustietokysely syksy 2016(7)			Yksikköhinta 2017(8) (sisältää ALV-korotuksen yksityisille)	Vahvistettujen opiskelijaviikkojen erittely							Nykyinen rahoitus ja lisärahoitus			
			Kotoutumissuunn. omaeht. koul. opten toteuma 1.1.-31.7.2016	Kotoutumissuunn. omaeht. koul. opten arvio 1.8.-31.12.2016	Yhteensä kotototeuma+ arvio 2016		Toteutuneet opti 2015(6)	Vahvistetut opetustunnit2017(8)	Vahvistettujen osuus toteutuneesta %	Ei-kotoutusotteet vahvistetuista optista 2017(8)	Kotoutusotteet vahvistetuista optista 2017(8)	Ei-kotoutusotteiden rahoitus (57 %, kiky)	Kotoutusotteiden rahoitus (100 %, kiky)	Nykyisin rahoitetaan	Lisärahoituksen tarve		
2154	02154 Keski-Karjalan kansalaisopisto	Kunta	0	0	0	82,91	4754	4476	94,2 %	4476	0	0	207701	0	207701	0	
2262	02262 Revontuli-Opisto	Kunta	0	0	0	82,91	17357	12075	69,6 %	12075	0	0	560320	0	560320	0	
2166	02166 Kiuruveden kansalaisopisto	Kunta	0	0	0	82,91	6702	4973	74,2 %	4973	0	0	230764	0	230764	0	
2068	02068 Kokemäen kansalaisopisto	Kunta	0	0	0	82,91	3446	2133	61,9 %	2133	0	0	98978	0	98978	0	
2549	02549 Kokkolan seudun op.-Karlebynej	Kunta	52	88	140	82,91	19710	14577	74,0 %	14473	104	104	671617	8429	676421	3625	
2263	02263 Kolarin kansalaisopisto	Kunta	0	0	0	82,91	4097	2678	65,4 %	2678	0	0	124268	0	124268	0	
2219	02219 Korsholms vuxeminstitit	Kunta	0	0	0	82,91	11019	8686	78,8 %	8686	0	0	403059	0	403059	0	
2132	02132 Kotkan opisto	Kunta	0	0	0	82,91	14282	15849	111,0 %	15849	0	0	735446	0	735446	0	
2133	02133 Kouvolan kansalaisopisto	Kunta	0	0	0	82,91	26962	21146	78,4 %	21146	0	0	981245	0	981245	0	
2229	02229 Kristinestads medborgarinst.	Kunta	0	0	0	82,91	3876	3499	90,3 %	3499	0	0	162365	0	162365	0	
2224	02224 Kronoby medborgarinstitit	Kunta	0	0	0	82,91	6566	4916	74,9 %	4916	0	0	228119	0	228119	0	
2167	02167 Kuopion kansalaisopisto	Kunta	0	80	80	82,91	40555	31550	77,8 %	31488	62	62	1461137	5067	1464025	2179	
2102	02102 Wellamo-opisto	Kunta	0	0	0	82,91	49746	42981	86,4 %	42981	0	0	1994461	0	1994461	0	
2070	02070 Vakka-Suomen kansalaisopisto	Kunta	0	0	0	82,91	16084	11172	69,5 %	11172	0	0	518418	0	518418	0	
2301	02301 Kaskikuusen kansalaisopisto	Kunta	0	0	0	82,91	8986	6700	74,6 %	6700	0	0	310902	0	310902	0	
2211	02211 Lapuan kansalaisopisto	Kunta	0	0	0	82,91	10257	7487	73,0 %	7487	0	0	347422	0	347422	0	
2187	02187 Laukaan kansalaisopisto	Kunta	0	0	0	82,91	7034	5591	79,5 %	5591	0	0	259441	0	259441	0	
2071	02071 Lieto-opisto	Kunta	0	0	0	82,91	9430	7229	76,7 %	7229	0	0	335450	0	335450	0	
2155	02155 Lieksan kansalaisopisto	Kunta	0	0	0	82,91	6099	4838	79,3 %	4838	0	0	224499	0	224499	0	
2240	02240 Lakeuden kansalaisopisto	Kunta	0	0	0	82,91	4423	3006	68,0 %	3006	0	0	139488	0	139488	0	
10010	10010 Hiiden Opisto Hiisi-instituutit	Kunta	0	0	0	82,91	19422	14143	72,8 %	14143	0	0	656282	0	656282	0	
2072	02072 Loimaan työväenopisto	Kunta	0	0	0	82,91	7415	4987	67,3 %	4987	0	0	231413	0	231413	0	

VAPAAAN SIVISTYSTYÖN UUSI SIVISTYSTEHTÄVÄ

2105	02105 Lopen opisto	Kunta	0	0	0	82,91	3 332	2 529	75,9 %	2 529	0	117 354	0	117 354	0	117 354	0
2039	02039 Valkon kansalaisopisto	Kunta	0	0	0	82,91	6 915	4 769	69,0 %	4 769	0	221 297	0	221 297	0	221 297	0
2051	02051 Lovisa sv. medborgarinstitutt	Kunta	0	0	0	82,91	5 231	3 728	71,3 %	3 728	0	172 992	0	172 992	0	172 992	0
2228	02228 Malax-Korsnäs medborg.institut	Kunta	0	0	0	82,91	5 144	3 880	75,4 %	3 880	0	180 045	0	180 045	0	180 045	0
2073	02073 Merikarvia-Siikaisten kansalai	Kunta	0	0	0	82,91	6 145	4 423	72,0 %	4 423	0	205 242	0	205 242	0	205 242	0
2147	02147 Mikkelin kansalaisopisto	Kunta	0	0	0	82,91	26 339	16 863	64,0 %	16 863	0	782 499	0	782 499	0	782 499	0
2243	02243 Oulujoki-opisto	Kunta	0	0	0	82,91	7 579	5 025	66,3 %	5 025	0	233 177	0	233 177	0	233 177	0
2302	02302 Muonion kansalaisopisto	Kunta	0	0	0	82,91	1 750	1 176	67,2 %	1 176	0	54 570	0	54 570	0	54 570	0
2033	02033 Mäntsälän kansalaisopisto	Kunta	0	0	0	82,91	8 808	6 656	75,6 %	6 656	0	308 860	0	308 860	0	308 860	0
2122	02122 Autere opisto	Kunta	0	0	0	82,91	5 616	3 736	66,5 %	3 736	0	173 363	0	173 363	0	173 363	0
2148	02148 Mäntyhärjun kansalaisopisto	Kunta	0	0	0	82,91	5 432	3 891	71,6 %	3 891	0	180 555	0	180 555	0	180 555	0
2074	02074 Naantalin opisto	Kunta	0	0	0	82,91	7 221	6 010	83,2 %	6 010	0	278 884	0	278 884	0	278 884	0
2108	02108 Pirkan opisto	Kunta	0	0	0	82,91	45 491	37 127	81,6 %	37 127	0	1 722 816	0	1 722 816	0	1 722 816	0
2162	02162 Ylä-Karjalan kansalaisopisto	Kunta	0	0	0	82,91	5 364	3 626	67,6 %	3 626	0	168 258	0	168 258	0	168 258	0
2226	02226 Nykarleby Arbis	Kunta	0	0	0	82,91	7 119	4 800	67,4 %	4 800	0	222 736	0	222 736	0	222 736	0
2227	02227 Närpes vuxeninstitutt	Kunta	0	0	0	82,91	8 808	6 396	72,6 %	6 396	0	296 796	0	296 796	0	296 796	0
2109	02109 Oriveden seud.kansalaisopisto	Kunta	0	0	0	82,91	6 925	6 262	90,4 %	6 262	0	290 578	0	290 578	0	290 578	0
2246	02246 Oulu-opisto	Kunta	0	0	0	82,91	49 890	39 436	79,0 %	39 436	0	1 829 961	0	1 829 961	0	1 829 961	0
2076	02076 Paimion opisto	Kunta	0	0	0	82,91	7 399	5 210	70,4 %	5 210	0	241 761	0	241 761	0	241 761	0
2248	02248 Paltamon kansalaisopisto	Kunta	0	0	0	82,91	6 432	4 867	75,7 %	4 867	0	225 845	0	225 845	0	225 845	0
2077	02077 Saariston kansalaisopisto	Kunta	0	0	0	82,91	3 579	2 426	67,8 %	2 426	0	112 574	0	112 574	0	112 574	0
2091	02091 Västabolands medborgarinstitutt	Kunta	0	0	0	82,91	5 933	4 751	80,1 %	4 751	0	220 462	0	220 462	0	220 462	0
2130	02130 Kaakon kansalaisopisto	Kunta	0	0	0	82,91	2 233	1 867	83,6 %	1 867	0	86 635	0	86 635	0	86 635	0
2298	02298 Pedersöre medborgarinstitutt	Kunta	0	0	0	82,91	7 630	5 479	71,8 %	5 479	0	254 244	0	254 244	0	254 244	0
10027	10027 Pieksämäen seutuopisto	Kunta	382	88	470	82,91	17 052	12 438	72,9 %	12 095	343	561 256	27 909	577 164	12 001	577 164	12 001
2171	02171 Pielaveden-Keiteleen kansal.op	Kunta	26	20	46	82,91	5 253	3 605	68,6 %	3 573	32	165 819	2 570	167 284	1 105	167 284	1 105
2189	02189 Viitaseudun opisto	Kunta	0	0	0	82,91	7 100	5 176	72,9 %	5 176	0	240 184	0	240 184	0	240 184	0
2080	02080 Porin seudun kansalaisopisto	Kunta	0	0	0	82,91	21 309	15 094	70,8 %	15 094	0	700 412	0	700 412	0	700 412	0
2036	02036 Porvoon kansal.op.-Borgå medbo	Kunta	495	507	1 002	82,91	18 224	13 234	72,6 %	12 506	728	580 337	59 236	614 102	25 472	614 102	25 472
2265	02265 Posion kansalaisopisto	Kunta	0	0	0	82,91	3 694	3 024	81,9 %	3 024	0	140 324	0	140 324	0	140 324	0
2249	02249 Pudasjärven kansalaisopisto	Kunta	0	0	0	82,91	9 451	5 984	63,3 %	5 984	0	277 677	0	277 677	0	277 677	0
2250	02250 Puolangan kansalaisopisto	Kunta	0	0	0	82,91	4 052	2 813	69,4 %	2 813	0	130 533	0	130 533	0	130 533	0

	Oppilaitos, tilanne 1.1.2017(8) Kansalaisopistot	Omistaja	Perustietokysely syksy 2016(7)			Yksiköhintä 2017(8) (sisältää ALV-korotuksen yksityisille)	Vahvistettujen opiskelijavilkkojen erittely						Nykyinen rahoitus ja lisärahoitus			
			Kotoutumissuunn. omaeht. koul. opt:n toteuma 1.1.-31.7.2016	Kotoutumissuunn. omaeht. koul. opt:n arvio 1.8.-31.12.2016	Yhteensä kotototeuma+ arvio 2016		Toteutuneet opt: 2015(6)	Vahvistetut opetustunnit(2017(8))	Vahvistettujen osuus toteutu- neesta %	Ei-kotosuoritteet vahvistetuista opt:sta 2017(8)	Kotosuoritteet vahvistetuista opt:sta 2017(8)	Ei-kotosuoritteiden rahoitus (57 % kiky)	Kotosuoritteiden rahoitus (100 % kiky)	Nykyisin rahoitetaan	Lisärahoituksen tarve	
2279	02279 Puumalan kansalaisopisto	Kunta	0	0	0	82,91	3 224	2 118	65,7 %	2 118	2 118	0	98 282	0	98 282	0
2057	02057 Auranieläksen kansalaisopisto	Kunta	0	0	0	82,91	7 212	5 317	73,7 %	5 317	5 317	0	246 726	0	246 726	0
2252	02252 Raahen-opisto	Kunta	0	0	0	82,91	9 998	7 508	75,1 %	7 508	7 508	0	348 396	0	348 396	0
10072	10072 Medborgarinstitutet Raseborg	Kunta	0	0	0	82,91	17 101	12 945	75,7 %	12 945	12 945	0	600 691	0	600 691	0
2081	02081 Raision työväenopisto	Kunta	0	0	0	82,91	9 479	8 687	91,6 %	8 687	8 687	0	403 106	0	403 106	0
2266	02266 Ranuan kansalaisopisto	Kunta	0	0	0	82,91	4 644	3 328	71,7 %	3 328	3 328	0	154 430	0	154 430	0
2082	02082 Rauman kansalaisopisto	Kunta	0	0	0	82,91	15 985	10 161	63,6 %	10 161	10 161	0	471 504	0	471 504	0
2292	02292 Rautjärven kansalaisopisto	Kunta	0	0	0	82,91	2 499	1 870	74,8 %	1 870	1 870	0	86 774	0	86 774	0
2113	02113 Riihimäen kansalaisopisto	Kunta	0	0	0	82,91	9 524	7 764	81,5 %	7 764	7 764	0	360 275	0	360 275	0
2290	02290 Rovaniemen kaupungin kansalaisop.	Kunta	0	0	0	82,91	9 160	6 428	70,2 %	6 428	6 428	0	298 281	0	298 281	0
2277	02277 Ruokolahden kansalaisopisto	Kunta	0	0	0	82,91	2 649	2 234	84,3 %	2 234	2 234	0	103 665	0	103 665	0
2114	02114 Ruoveden Opisto	Kunta	0	0	0	82,91	2 204	1 796	81,5 %	1 796	1 796	0	83 340	0	83 340	0
2191	02191 Saarijärven kansalaisopisto	Kunta	0	0	0	82,91	9 831	7 541	76,7 %	7 541	7 541	0	349 927	0	349 927	0
2284	02284 Sallan kansalaisopisto	Kunta	0	0	0	82,91	3 548	2 325	65,5 %	2 325	2 325	0	107 888	0	107 888	0
2083	02083 Salon kansalaisopisto	Kunta	461	492	953	82,91	19 125	13 397	70,0 %	12 729	668	590 688	54 347	621 665	23 369	
2088	02088 Sastamalan Opisto	Kunta	0	0	0	82,91	24 172	16 575	68,6 %	16 575	16 575	0	769 135	0	769 135	0
2286	02286 Savitaipaleen kansalaisopisto	Kunta	0	0	0	82,91	5 630	3 711	65,9 %	3 711	3 711	0	172 203	0	172 203	0
2214	02214 Seinäjoen kansalaisopisto	Kunta	0	0	0	82,91	33 259	21 888	65,8 %	21 888	21 888	0	1 015 676	0	1 015 676	0
2594	02594 Sibbo medb.inst.- Sipoon kans.	Kunta	0	0	0	82,91	9 709	7 756	79,9 %	7 756	7 756	0	359 904	0	359 904	0
2247	02247 Ruukin kansalaisopisto	Kunta	0	0	0	82,91	5 735	4 084	71,2 %	4 084	4 084	0	189 511	0	189 511	0
2173	02173 Siilinjärven kansalaisopisto	Kunta	0	0	0	82,91	8 682	6 549	75,4 %	6 549	6 549	0	303 895	0	303 895	0
2115	02115 Somero-opisto	Kunta	50	0	50	82,91	5 088	3 498	68,8 %	3 464	34	160 724	2 798	162 319	1 203	

2175	02175	Sonkajärven kansalaisopisto	Kunta	0	0	0	0	82,91	3 361	2 383	70,9 %	2 383	0	110 579	0	110 579	0
2253	02253	Sotkamon kansalaisopisto	Kunta	0	0	0	0	82,91	13 770	9 562	69,4 %	9 562	0	443 709	0	443 709	0
10109	10109	Järvi-Saimaan kansalaisopisto	Kunta	0	0	0	0	82,91	12 966	8 946	69,0 %	8 946	0	415 124	0	415 124	0
2256	02256	Kianta-opisto	Kunta	0	0	0	0	82,91	7 378	5 570	75,5 %	5 570	0	258 466	0	258 466	0
2174	02174	Sisä-Savon kansalaisopisto	Kunta	0	0	0	0	82,91	11 542	7 929	68,7 %	7 929	0	367 932	0	367 932	0
2084	02084	Pyhäjärvisuudun aikuisopisto	Kunta	0	0	0	0	82,91	3 243	2 614	80,6 %	2 614	0	121 298	0	121 298	0
2254	02254	Taivalkosken kansalaisopisto	Kunta	0	0	0	0	82,91	4 568	3 285	71,9 %	3 285	0	152 435	0	152 435	0
2116	02116	Tampereen seudun työväenopisto	Kunta	0	0	0	0	82,91	42 094	36 091	85,7 %	36 091	0	1 674 742	0	1 674 742	0
2215	02215	Teuvan kansalaisopisto	Kunta	0	0	0	0	82,91	2 606	1 948	74,8 %	1 948	0	90 394	0	90 394	0
2160	02160	Tohmajärven kansalaisopisto	Kunta	0	0	0	0	82,91	3 147	2 225	70,7 %	2 225	0	103 247	0	103 247	0
2271	02271	Tornion kansalaisopisto	Kunta	0	0	0	0	82,91	9 236	6 247	67,6 %	6 247	0	289 882	0	289 882	0
2085	02085	Turun suom.työväenopisto	Kunta	462	442	904	0	82,91	19 725	18 847	95,5 %	17 983	864	834 482	70 318	874 563	30 237
2092	02092	Åbo sv.arbetarinstitut	Kunta	0	0	0	0	82,91	4 149	3 503	84,4 %	3 503	0	162 551	0	162 551	0
2299	02299	Tuusulan kansalaisopisto	Kunta	0	0	0	0	82,91	9 498	8 857	93,3 %	8 857	0	410 994	0	410 994	0
2295	02295	Utsjoen kansalaisopisto	Kunta	0	0	0	0	82,91	319	365	114,4 %	365	0	16 937	0	16 937	0
2244	02244	Oulujärven kansalaisopisto	Kunta	0	0	0	0	82,91	3 659	2 106	57,6 %	2 106	0	97 725	0	97 725	0
2217	02217	Vaasan työväenopisto	Kunta	80	0	80	0	82,91	21 680	18 007	83,1 %	17 941	66	832 501	5 409	835 585	2 326
2230	02230	Vasa arbetarinstitut	Kunta	0	0	0	0	82,91	8 761	7 689	87,8 %	7 689	0	356 795	0	356 795	0
2120	02120	Valkeakoski-opisto	Kunta	0	0	0	0	82,91	32 672	25 539	78,2 %	25 539	0	1 185 094	0	1 185 094	0
2040	02040	Vantaan aikuisopisto	Kunta	0	0	0	0	82,91	36 661	34 592	94,4 %	34 592	0	1 605 184	0	1 605 184	0
2177	02177	Soisalo-opisto	Kunta	0	0	0	0	82,91	20 611	16 965	82,3 %	16 965	0	787 232	0	787 232	0
2212	02212	Perhönjokilaakson kansalaisop.	Kunta	0	0	0	0	82,91	6 856	5 053	73,7 %	5 053	0	234 476	0	234 476	0
2178	02178	Vieremän kansalaisopisto	Kunta	0	0	0	0	82,91	2 867	1 641	57,2 %	1 641	0	76 148	0	76 148	0
2123	02123	Virtain kansalaisopisto	Kunta	0	0	0	0	82,91	4 235	3 183	75,2 %	3 183	0	147 702	0	147 702	0
2220	02220	Vörå-Oravais-Maxmo medb.inst.	Kunta	0	0	0	0	82,91	6 671	4 751	71,2 %	4 751	0	220 462	0	220 462	0
2273	02273	Meän opisto	Kunta	0	0	0	0	82,91	7 166	4 685	65,4 %	4 685	0	217 400	0	217 400	0
2255	02255	Ylivieskan seudun kansal.op	Kunta	0	0	0	0	82,91	10 940	8 238	75,3 %	8 238	0	382 271	0	382 271	0
2020	02020	Espoon työväenopisto	Kuntayhtymä	492	540	1 032	0	82,91	57 582	47 821	83,0 %	46 964	857	2 179 283	69 773	2 219 053	30 002
2595	02595	Vanajaveden opisto	Kuntayhtymä	0	0	0	0	82,91	36 467	25 701	70,5 %	25 701	0	1 192 612	0	1 192 612	0
2078	02078	Petäjä-opisto	Kuntayhtymä	0	0	0	0	82,91	13 416	10 528	78,5 %	10 528	0	488 534	0	488 534	0
		Yhteensä		4 965	4 218	9 183			2 170 388	1 698 839	78,3 %	1 691 955	6 884	79 124 229	563 717	79 445 547	242 398

Kiky-kerroin (julk. lomar.säästö, HE s16) 98,53 %, VOS% 57 %

	Ompilaitos, tilanne 1.1.2017(8) Kansanopistot	Omistaja	Kustannuskysely 2016 (alustavat tiedot)			Yksiköhintä 2017(8) (sisältää ALV-korotuksen yksityisille)	Vahvistettujen opiskelijaviljojen erittely			Nykyinen rahoitus ja lisärahoitus				
			Kotoutumis suunn. omaeht. koul. opvt toteuma 2016	Maahanm. suunnatun koul. opvt toteuma 2016	Vap. siv. lain mukaiset opvt. toteuma 2016		Vahvistetut opiskelijaviljat 2017(8)	Vahvistettujen osuus toteutuneesta %	Ei-kotosuoritteet vahvistetuista opvsta 2017(8)	Kotosuoritteet vahvistetuista opvsta 2017(8)	Ei-kotosuoritteiden rahoitus (57%, kiky)	Kotosuoritteiden rahoitus (100%, kiky)	Nykyisin rahoitetaan	Lisärahoituksen tarve
1705	01705 Aktiivi-instituutti	Yksityinen	0	0	1 110	368,63	1 214	109,4 %	1 214	0	255 085	0	255 085	0
1620	01620 Alkio-opisto	Yksityinen	0	0	8 605	321,41	6 584	76,5 %	6 584	0	1 206 213	0	1 206 213	0
10047	10047 Borgå folkakademi	Yksityinen	356	569	2 530	301,88	2 461	97,3 %	2 115	346	363 881	104 538	423 468	44 951
1623	01623 Etelä-Pohjanmaan opisto	Yksityinen	117	478	7 651	308,76	5 759	75,3 %	5 671	88	998 046	27 192	1 013 545	11 692
1624	01624 Eurojeon kr.opisto	Yksityinen	0	0	1 124	315,65	1 123	99,9 %	1 123	0	202 051	0	202 051	0
1626	01626 Ev.folkhögskolan i Svenskfinla	Yksityinen	756	1 316	2 296	282,65	2 283	99,4 %	1 531	752	246 705	212 474	367 815	91 364
10099	10099 Folkhögskolan Axxell	Yksityinen	0	0	2 178	305,31	3 352	153,9 %	3 352	0	583 337	0	583 337	0
1628	01628 Fria kristliga folkhögskolan	Yksityinen	0	0	2 945	298,36	2 278	77,4 %	2 278	0	387 409	0	387 409	0
1629	01629 Haapaveden opisto	Yksityinen	273	586	1 315	281,68	1 421	108,1 %	1 148	273	184 320	76 899	228 152	33 066
1630	01630 Helsingin evankelinen opisto	Yksityinen	0	0	16 036	280,39	9 139	57,0 %	9 139	0	1 460 616	0	1 460 616	0
2460	02460 Iso Kirja	Yksityinen	0	0	6 501	307,08	5 875	90,4 %	5 875	0	1 028 334	0	1 028 334	0
1634	01634 Itä-Hämeen opisto	Yksityinen	0	221	878	338,41	1 114	126,9 %	1 114	0	214 884	0	214 884	0
1635	01635 Itä-Karjalan kansanopisto	Yksityinen	1 333	1 559	3 895	348,85	2 843	73,0 %	1 870	973	371 845	339 421	565 315	145 951
1637	01637 Jamilahden kansanopisto	Yksityinen	725	1 276	1 643	284,19	1 522	92,6 %	850	672	137 754	190 864	246 546	82 071
2315	02315 JHL-opisto	Yksityinen	0	0	2 237	401,63	1 612	72,1 %	1 612	0	369 034	0	369 034	0
1638	01638 Joutsenon opisto	Yksityinen	642	3 223	9 070	293,39	6 797	74,9 %	6 316	481	1 056 221	141 153	1 136 678	60 696
1639	01639 Jyväskylän kr.opisto	Yksityinen	0	0	2 537	272,10	1 967	77,5 %	1 967	0	305 076	0	305 076	0
1640	01640 Jämsän kristill.kansanopisto	Yksityinen	0	0	6 672	346,04	5 608	84,1 %	5 608	0	1 106 138	0	1 106 138	0
1641	01641 Kainuun opisto	Yksityinen	120	120	1 089	310,55	919	84,4 %	818	101	144 750	31 449	162 675	13 523
1642	01642 Kalajoen kristill.kansanopisto	Yksityinen	0	0	1 806	319,51	1 430	79,2 %	1 430	0	260 433	0	260 433	0
1672	01672 Kankaanpään opisto	Yksityinen	0	0	732	325,13	938	128,1 %	938	0	173 834	0	173 834	0
1643	01643 Kanneljärven opisto	Yksityinen	0	248	1 010	311,50	935	92,6 %	935	0	166 014	0	166 014	0

VAPAAAN SIVISTYSTYÖN UUSI SIVISTYSTEHTÄVÄ

10009	10009	Kansanlähetysoipisto	Yksityinen	25	473	9 367	337,90	6 809	72,7 %	6 791	18	1 307 934	6 141	1 311 434	2 640
1645	01645	Karkun evankelinen opisto	Yksityinen	27	507	3 924	338,81	3 873	98,7 %	3 846	27	742 814	9 029	747 960	3 882
1646	01646	Karstulan evankelinen opisto	Yksityinen	16	16	2 128	331,49	1 839	86,4 %	1 825	14	344 865	4 584	347 478	1 971
1647	01647	Kauhajoen ev.kansanopisto	Yksityinen	0	0	5 226	270,44	3 000	57,4 %	3 000	0	462 452	0	462 452	0
1648	01648	Kaustisten ev.kansanopisto	Yksityinen	0	0	810	276,29	925	114,2 %	925	0	145 674	0	145 674	0
1649	01649	Keski-Pohjanmaan aik.koul.	Kuntayhtymä	679	763	7 190	284,70	5 963	82,9 %	5 400	563	863 405	157 965	953 445	67 925
1650	01650	Keski-Suomen opisto	Yksityinen	0	0	95	338,10	501	527,4 %	501	0	96 551	0	96 551	0
1621	01621	Kiljavan opisto	Yksityinen	0	0	6 118	355,13	6 073	99,3 %	6 073	0	1 229 322	0	1 229 322	0
1651	01651	Kiteen ev.kansanopisto	Yksityinen	288	628	2 829	297,14	2 562	90,6 %	2 301	261	389 751	77 500	433 925	33 325
1652	01652	Kr.folkhögskolan i Nykarleby	Yksityinen	1 447	1 956	1 999	272,74	2 006	100,4 %	559	1 447	86 903	394 655	311 856	169 702
1653	01653	Kronoby folkhögskola	Kuntayhtymä	2 810	3 899	7 616	252,23	5 083	66,7 %	3 208	1 875	454 378	466 085	720 046	200 416
2318	02318	Kuurojen kansanopisto	Yksityinen	217	709	1 907	429,61	1 836	96,3 %	1 627	209	398 435	89 754	449 595	38 594
1654	01654	Kuusamon kansanopisto	Yksityinen	0	327	1 816	313,92	1 261	69,4 %	1 261	0	225 636	0	225 636	0
1655	01655	Kymenlaakson Opisto	Yksityinen	3 606	4 794	6 724	286,54	5 718	85,0 %	2 652	3 066	433 065	878 673	933 908	377 830
1631	01631	Laajasalon opisto	Yksityinen	1 833	1 833	9 935	275,00	7 282	73,3 %	5 938	1 344	930 856	369 469	1 141 454	158 872
1656	01656	Lahden kansanopisto	Yksityinen	1 533	1 533	6 481	289,24	6 177	95,3 %	4 716	1 461	777 497	422 606	1 018 382	181 721
1703	01703	Lehtimäen opisto	Yksityinen	0	0	5 154	606,06	5 440	105,5 %	5 440	0	1 879 271	0	1 879 271	0
1670	01670	Liekkan kr. opisto	Yksityinen	740	2 355	3 611	285,07	2 318	64,2 %	1 843	475	299 465	135 416	376 652	58 229
1660	01660	Limingan kansanopisto	Yksityinen	0	0	3 679	315,88	3 361	91,4 %	3 361	0	605 153	0	605 153	0
1661	01661	Loimaan ev.kansanopisto	Yksityinen	0	0	1 208	295,81	959	79,4 %	959	0	161 699	0	161 699	0
1662	01662	Luther-opisto	Yksityinen	555	2 694	9 981	315,50	9 664	96,8 %	9 127	537	1 641 287	169 541	1 737 925	72 903
1663	01663	Länsi-Suomen opisto	Yksityinen	0	94	5 124	313,27	4 066	79,4 %	4 066	0	726 041	0	726 041	0
1664	01664	Lärkkulla-stiftels.folkhögskol	Yksityinen	0	0	4 670	329,18	4 459	95,5 %	4 459	0	836 654	0	836 654	0
1775	01775	Metalitöväen Muurikka-opisto	Yksityinen	0	0	1 918	408,57	1 973	102,9 %	1 973	0	459 482	0	459 482	0
1682	01682	Muurilan Opisto	Yksityinen	0	0	2 834	291,40	2 170	76,6 %	2 170	0	360 433	0	360 433	0
1698	01698	Norralla folkhögskola	Yksityinen	1 044	1 764	3 516	291,15	2 328	66,2 %	1 637	691	271 628	201 257	386 344	86 541
1666	01666	Oriveden Opisto	Yksityinen	0	0	5 778	311,64	5 845	101,2 %	5 845	0	1 038 275	0	1 038 275	0
1667	01667	Otavan opisto	Kunta	0	0	2 031	264,36	1 390	68,4 %	1 390	0	206 373	0	206 373	0
1774	01774	Paasikivi-opisto	Yksityinen	1 703	2 432	4 330	279,29	3 394	78,4 %	2 059	1 335	327 804	372 816	540 309	160 311
1691	01691	Pekka Halosen akatemia	Kuntayhtymä	0	0	684	258,45	597	87,3 %	597	0	86 655	0	86 655	0
1681	01681	Perhienien evankelinen opisto	Yksityinen	0	0	2 019	304,95	1 895	93,9 %	1 895	0	329 392	0	329 392	0

	Kustannuskysely 2016 (alustavat tiedot)	Vahvistettujen opiskelijavaihtojen erittely					Nykyinen rahoitus ja lisärahoitus							
		Kotoutumisssuunn. omaeht. koul. opv:t toteuma 2016	Maahanm. suunnatun koul. opv:t toteuma 2016	Vap. siv. lain mukaiset opv:t. toteuma 2016	Yksikköhinta 2017(8) (sisältää ALV-korotuksen yksityisille)	Vahvistetut opiskelijavaihtot 2017(8)	Vahvistettujen osuus toteutuneesta %	Et-kotosuoritteet vahvistetuista opv:sta 2017(8)	Kotosuoritteet vahvistetuista opv:sta 2017(8)	Et-kotosuoritteiden rahoitus (57%, kilky)	Kotosuoritteiden rahoitus (100%, kilky)	Nykyisin rahoiteaan	Lisärahoituksen tarve	
		Omistaja												
		Oppilaitos, tilanne 1.1.2017(8) Kansanopistot												
1669	01669 Peräpohjan opisto	Yksityinen	0	224	1 374	268,37	1 339	97,5 %	1 339	0	204 828	0	204 828	0
10058	10058 Pohjantähti-opisto	Yksityinen	345	1 284	1 980	295,23	850	52,0 %	850	179	142 989	52 933	173 161	22 761
1671	01671 Pohjois-Karjalan ammattiopisto	Kuntayhtymä	0	0	1 315	276,03	1 110	84,4 %	1 110	0	172 077	0	172 077	0
1673	01673 Pohjois-Savon opisto	Yksityinen	0	0	1 805	289,44	765	42,4 %	765	0	126 210	0	126 210	0
9666	09666 Pohjois-opisto	Yksityinen	675	675	1 266	280,21	1 177	93,0 %	549	628	87 758	175 845	187 990	75 613
1675	01675 Portaanpään kristill. opisto	Yksityinen	248	248	1 627	290,26	1 004	61,7 %	851	153	140 790	44 421	166 110	19 101
1676	01676 Päivölään kansanopisto	Yksityinen	0	0	4 835	342,89	4 177	86,4 %	4 177	0	816 383	0	816 383	0
2317	02317 Ranuan kr. kansanopisto	Yksityinen	0	0	5 279	350,00	4 545	86,1 %	4 545	0	906 728	0	906 728	0
1677	01677 Raudaskylän kristill. opisto	Yksityinen	0	0	1 967	326,99	1 438	73,1 %	1 438	0	268 021	0	268 021	0
1678	01678 Reisjärven kristill. opisto	Yksityinen	0	0	7 548	349,09	5 952	78,9 %	5 952	0	1 184 337	0	1 184 337	0
1657	01657 Rovaniemi-opisto	Yksityinen	0	0	2 364	301,04	1 979	83,7 %	1 979	0	339 582	0	339 582	0
1689	01689 Savonlinnan kristill. opisto	Yksityinen	417	2 014	2 963	291,41	3 193	107,8 %	2 776	417	461 104	121 518	530 369	52 253
10119	10119 Suomen Diakoniaop. kansanop.	Yksityinen	0	0	433	322,61	316	73,0 %	316	0	58 109	0	58 109	0
1686	01686 Suomen Nuorisio-opisto	Yksityinen	0	0	876	337,28	784	89,5 %	784	0	150 724	0	150 724	0
1704	01704 Suomen Raamattuopisto	Yksityinen	270	822	5 503	317,45	4 826	87,7 %	4 589	237	830 403	75 167	873 248	32 322
1683	01683 Suomen teologinen opisto	Yksityinen	0	0	2 040	321,49	1 604	78,6 %	1 604	0	293 932	0	293 932	0
1688	01688 Sv.Österb.folkhögsk.-folkakad.	Kunta	1 398	1 805	2 502	250,36	1 678	67,1 %	740	938	104 107	231 284	235 939	99 452
1690	01690 Turun kr.opisto	Yksityinen	1 946	4 258	7 822	275,96	6 807	87,0 %	5 114	1 693	804 342	467 333	1 070 722	200 953
1692	01692 Työväen akatemia	Yksityinen	0	0	12 791	299,37	6 751	52,8 %	6 751	0	1 151 997	0	1 151 997	0
2316	02316 Valamon kansanopisto	Yksityinen	0	88	2 062	409,68	1 700	82,4 %	1 700	0	396 980	0	396 980	0
1693	01693 Valkealan kr. kansanopisto	Yksityinen	618	663	1 286	290,70	1 082	84,1 %	562	520	93 129	151 154	179 286	64 996
1694	01694 Varsinais-Suomen kansanopisto	Yksityinen	0	0	734	296,36	1 090	148,5 %	1 090	0	184 128	0	184 128	0
1697	01697 Västra-Nylands folkhögskola	Kuntayhtymä	0	0	4 332	301,79	5 387	124,4 %	5 387	0	913 051	0	913 051	0
	Yhteensä		26 762	48 454	289 266		237 674	82,2 %	215 900	21 774	39 172 834	6 199 134	42 706 340	2 665 628

Kiky-kerroin (julk. lomarästäö, HE s16) 98,65 %, VOS% 57 %

	Oppilaitos, tilanne 1.1.2017(8) Kesäyliopistot	Omistaja	Perustietokysely syksy 2016(7)			Yhteensä kotototeuma+arvio 2016	Yksikköhinta 2017(8) (sisältää ALV-korotuksen yksityisille)	Vahvistettujen opiskelijajavikkojen erittely						Nykyinen rahoitus ja lisärahoitus			
			Kototumissuunn. omaeht. koul. opten toteuma 1.1.-31.7.2016	Kototumissuunn. omaeht. koul. opten arvio 1.8.-31.12.2016	Yhteensä kotototeuma+arvio 2016			Toteutuneet opt: 2015(6)	Vahvistetut opetusunnit2017(8)	Vahvistettujen osuus toteutuneesta %	Ei-kotosuoritteet vahvistetuista opt:sta 2017(8)	Kotosuoritteet vahvistetuista opt:sta 2017(8)	Ei-kotosuoritteiden rahoitus (57 %, kiky)	Kotosuoritteiden rahoitus (100 %, kiky)	Nykyisin rahoitetaan	Lisärahoituksen tarve	
9929	09929 Etelä-Karjalan kesäyliopisto	Yksityinen	0	0	0	166,45	3 872	1 820	47,0 %	1 820	0	172 675	0	172 675	0		
9920	09920 Etelä-Pohjanmaan kesäyliopisto	Yksityinen	0	0	0	166,45	2 411	1 214	50,4 %	1 214	0	115 180	0	115 180	0		
9921	09921 Hangö sommaruniversitet	Yksityinen	0	0	0	166,45	3 615	1 686	46,6 %	1 686	0	159 962	0	159 962	0		
9922	09922 Helsingin seudun kesäyliopisto	Yksityinen	0	0	0	166,45	18 533	8 966	48,4 %	8 966	0	850 663	0	850 663	0		
9925	09925 Hämeen kesäyliopisto	Kuntayhtymä	0	0	0	156,94	5 417	2 675	49,4 %	2 675	0	236 064	0	236 064	0		
9923	09923 Jyväskylän kesäyliopisto	Yksityinen	0	0	0	166,45	5 072	2 438	48,1 %	2 438	0	231 309	0	231 309	0		
9924	09924 Kainuun kesäyliopisto	Yksityinen	0	0	0	166,45	1 747	875	50,1 %	875	0	83 017	0	83 017	0		
9926	09926 Keski-Pohjanmaan kesäyliopisto	Yksityinen	0	0	0	166,45	2 250	1 058	47,0 %	1 058	0	100 379	0	100 379	0		
9928	09928 Kymenlaakson kesäyliopisto	Kuntayhtymä	0	0	0	156,94	3 890	1 635	42,0 %	1 635	0	144 286	0	144 286	0		
9930	09930 Lapin Kesäyliopisto	Kuntayhtymä	0	0	0	156,94	2 168	1 011	46,6 %	1 011	0	89 219	0	89 219	0		
9932	09932 Mikkelin kesäyliopisto	Yksityinen	0	0	0	166,45	3 715	1 671	45,0 %	1 671	0	158 539	0	158 539	0		
9933	09933 Pohjois-Karjalan kesäyliopisto	Kuntayhtymä	0	0	0	156,94	3 519	1 547	44,0 %	1 547	0	136 520	0	136 520	0		
9934	09934 Pohjois-Pohjanmaan kesäyliop.	Yksityinen	0	0	0	166,45	17 080	8 678	50,8 %	8 678	0	823 338	0	823 338	0		
9931	09931 Porin kesäyliopisto	Kunta	0	0	0	156,94	484	211	43,6 %	211	0	18 620	0	18 620	0		
9935	09935 Päijät-Hämeen kesäyliopisto	Yksityinen	340	0	340	166,45	3 337	1 634	49,0 %	1 468	166	139 233	27 711	155 028	11 916		
9936	09936 Savonlinnan kesäyliopisto	Yksityinen	0	0	0	166,45	4 002	1 739	43,5 %	1 739	0	164 990	0	164 990	0		
9927	09927 Snellman-kesäyliopisto	Yksityinen	0	0	0	166,45	5 718	2 599	45,5 %	2 599	0	246 584	0	246 584	0		
9937	09937 Tampereen Kesäyliopisto	Yksityinen	260	0	260	166,45	12 752	6 172	48,4 %	6 046	126	573 638	20 946	585 578	9 007		
9938	09938 Turun kesäyliopisto	Yksityinen	0	0	0	166,45	6 694	3 382	50,5 %	3 382	0	320 872	0	320 872	0		
9939	09939 Vaasan kesäyliop.-Vasa somm.	Yksityinen	0	0	0	166,45	3 456	1 700	49,2 %	1 700	0	161 290	0	161 290	0		
	Yhteensä		600	0	600		109 732	52 711	48,0 %	52 419	292	4 926 378	48 658	4 954 113	20 923		

Liite 3

Oppilaitosmuotojen järjestöjen kuvaukset uudesta koulutusmallista

1 Kansalaisopistot

Kuntien ja TE-toimistojen kotoutumissuunnitelmien mukaisten koulutusten järjestämisestä kansalaisopistoissa

Perinteinen intensiivinen kotoutumiskoulutus ei sovellu kaikille maahanmuuttajaryhmille. Maahanmuuttajien perheiden sosiaali- ja reaalitieteelliset mahdollisuudet osallistua aktiivisesti koulutukseen vaihtelevat.

Kansalaisopistot pystyvät vastaamaan joustavasti erilaisten ihmisten ja ihmisryhmien tarpeisiin eri puolilla Suomea. Varsinaisen luku- ja kirjoitustaidon opiskelun lisäksi koulutukseen kuuluu myös toiminnallista opetusta, kuten taitoaineita, elämänhallintaa, kokonaisvaltaista hyvinvointia (liikuntaa) sekä yhteiskunta- ja kulttuurisisältöjä. Kansalaisopistojen laaja, normaali kurssitarjonta on avointa myös maahanmuuttajille. Kansalaisopistojen liitto tuottaa opistojen maahanmuuttajakoulutuksen tueksi syksyllä 2017 valtakunnallisen mallin suomalaisessa yhteiskunnassa selviämiseen sekä kouluttaa opistojen henkilökuntaa monikulttuurisuuden kohtaamiseen.

Alle on kerätty toteutustapoja ja -keinoja maahanmuuttajille soveltuvan koulutuksen järjestämiseksi kansalaisopistoissa. Toteuttamistavoissa on otettu huomioon erilaisten opiskelijoiden ja ihmisryhmien erityiset tarpeet.

Suullisen kielitaidon kurssi

Nollatasolta alkava käytännönläheinen suomen kielen kurssi, jolle osallistuakseen ei tarvitse osata lukea. Kurssi voi olla joko aloituskurssi tai muita opintoja täydentävä kurssi.

Pienten lasten vanhemmat ja kotiäidit

Ryhmään kuuluvien on usein vaikea sitoutua kokopäiväopintoihin, joten tarvitaan myös kevyempiä vaihtoehtoja. Myös lastenhoito on järjestettävä. Esimerkkikursseja:

1. **Opiskellaan yhdessä** (toiminnallinen suomen kielen ja yhteiskunnan kurssi, johon vanhemmat ja lapset osallistuvat yhdessä, sisältönä arjen tilanteet). Laajuus esim. 120 tuntia (2 x 2 t /viikko, 30 viikon ajan)
2. **Suomea pienten lasten vanhemmille** (vanhempien opiskelun ajaksi järjestetään lastenhoito, opetus rakennetaan ryhmän tarpeiden ja käytettävissä olevien resurssien mukaan). Laajuus esim. 300 tuntia (5 x 2 t /viikko, 30 viikon ajan).

Yli 50-vuotiaat maahanmuuttaneet

Ensisijaisesti 50–65-vuotiaille suunnattu kokonaisuus, jonka tavoitteena on työelämään pääsy tai vähintään kielitaidon, osallisuuden ja mielekkään arjen saavuttaminen. Koulutus sisältää kielen lisäksi tietoa yhteiskunnasta, osallisuudesta ja työelämästä. Siihen sisältyy myös työssäoppimista ja ura- ja opinto-ohjausta. Laajuus esim. 350–500 tuntia.

Erytystä tukea tarvitsevien suomen opiskelu

Ryhmään kuuluvat sellaiset henkilöt, joilla on oppimista hankaloittavia tekijöitä (esimerkiksi terveydellisiä rajoitteita, hyvin vaativa elämäntilanne tai oppimisvaikeuksia), jotka estävät osallistumasta kotoutumiskoulutukseen tai aikuisten perusopetuksen luku- ja kirjoitustaitovaiheen opetukseen. Tämä koulutus on erittäin rauhallisesti etenevää, konkreettista ja kertaavaa. Opetuksessa hyödynnetään aisteja, toiminnallisuutta ja arkielämän sisältöjä. Kurssin tukena tulee olla ohjausta ja terveydenhoitoalan tukea. Laajuus esim. 360 tuntia (4 x 3 t /viikko, 30 viikon ajan).

Suomessa yli 3/(5) vuotta asuneet maahanmuuttajat

TE-toimiston kotoutumiskoulutus on suunnattu pääasiassa alle kolme vuotta maassa asuneille. Ne, jotka ovat työllistyneet heti Suomeen tultuaan, voivat joutua hankalaan tilanteeseen työttömyyden kohdatessa. Myös englanniksi opiskelleille tutkinto-opiskelijoille työllistyminen opintojen jälkeen voi olla suomen kielen osaamisen puuttuessa vaikeaa. Kielitaito ei aina ole riittävä tai luku- ja kirjoitustaito on puutteellinen. Tällä ryhmällä on yleensä hyvät taidot ja valmiudet työllistyä, kunhan heitä autetaan alkuun. Ryhmä kaipaa paljon ohjausta. Laajuus esim. 100–500 tuntia.

Maahanmuuttaneiden opetus pienillä paikkakunnilla

Pienillä paikkakunnilla, joissa maahanmuuttaneita ei ole paljon, eri ryhmien yhdistäminen on välttämätöntä, jotta koulutusta voidaan järjestää. Tällöin tarvitaan paljon eriyttämistä ja pienryhmäopetusta.

Luku- ja kirjoitustaidon koulutukset kansalaisopistoissa

Opetus rakennetaan luku- ja kirjoitustaidon opetussuunnitelman perusteiden pohjalta, mutta koska vapaan sivistystyön luku-koulutukseen tulevat kaikkein heikoimmat, tulee koulutuksesta rakentaa kevennetty versio. Vapaan sivistystyön luku-opetuksen kohderyhmiä ovat mm. erityistä tukea tarvitsevat, kotiäidit ja semilukutaitoiset turvapaikanhakijat tai muut maahanmuuttajat, jotka haluavat opetella kirjoittamaan ja lukemaan latinalaisin aakkosin. Luku- ja kirjoitustaidon opiskelun lisäksi koulutukseen kuuluisi myös toiminnallista opetusta, kuten taitoaineita, liikuntaa sekä yhteiskunta- ja kulttuurisisältöjä.

Koulutuksen tavoitteena on kohderyhmästä riippuen mm. edistää kotoutumista, parantaa elämänhallintaa, mahdollistaa osa-aikainen, kuntouttava tai vapaaehtoistyö. Koulutuksen tavoitteena on antaa kotiäideille valmiuksia kotoutumiskoulutukseen, aikuisten perusopetukseen tai työelämään siirtymiseen. Semilukutaitoisille tulee järjestää latinalaisten aakkosten intensiivikurssi, jotta he voisivat jatkaa kotoutumiskoulutukseen tai aikuisten perusopetukseen.

Laajuus voisi olla esimerkiksi 15–20 t/viikko, josta 10–15 tuntia luku- ja kirjoitustaidon opetusta ja 5 tuntia muuta opetusta, tukiopetusta tai kieliharjoittelua työelämään samalla tutustuen. Kursseille ohjattaisiin osallistujia TE-toimistoista, vastaanottokeskuksista ja sosiaalitoimistoista. Koulutus parantaisi semilukutaitoisten turvapaikanhakijoiden suomen kielen opetuksen laatua, joka tällä hetkellä on usein vapaaehtoisten varassa.

Esimerkkejä yksittäisistä kurssi-ideoista

- Ääntämiskurssi
- Luku- ja kirjoitustaidon kurssit 1–3
- Luku- ja kirjoitustaidon harjoituksia (tasolta A1.2 tasolle A2.1)
- Luku- ja kirjoitustaidon kurssi senioreille
- Miesten luku- ja kirjoitustaidon kurssi
- Luku- ja kirjoitustaidon kurssi kotona lasta hoitaville vanhemmille
- Erityistä tukea tarvitsevien kurssit
- Kohti Yki-tutkintoa -kurssi luku- ja kirjoitustaidon koulutuksen käyneille

2 Kansanopistot

Luki-koulutuksen kohderyhmistä ja koulutuksen järjestämismahdollisuuksista kansanopistoissa

Oppivelvollisuusiän ylittäneiden Luki-koulutusta tarvitsevien kohderyhmä on hyvin heterogeeninen.

- a. Primaarilukutaidottomien** ryhmään lukeutuu mm.
- kotiäitejä, jotka eivät ole koskaan käyneet koulua
    - edellyttää usein myös lastenhoidon järjestämistä, mikä kyllä onnistuu useimmissa opistoissa
    - 2–3 päivän/viikko lyhytkursseina, 25 t/ohjattua opiskelua/viikko (= päätoimisuus) edellyttäisi myös etäopintoja
  - iäkkäämpiä, esim. perheenyhdistämisen kautta tulleita henkilöitä, jotka eivät ole käyneet koulua ja joille aikuisten perusopetus ei ole tarkoituksenmukainen vaihtoehto
  - nuoria, esim. ilman huoltajaa tulleita nuoria, jotka eivät ole lähtömaansa levottomuuksien takia käyneet koulua ensinkään tai heidän koulunkäyntinsä on ollut hyvin katkonaista
    - heidän koulutuksestaan on NUTUKKA-ohjelmassa saatu hyvää kokemusta ja hyviä tuloksia
  - henkilöitä, jotka eivät erilaisten oppimisvaikeuksien takia kykene oppimaan luku- ja kirjoitustaitoja
  - omaehtoisesti työllistyneitä, joille järjestettäisiin intensiivijaksoja (lyhytkursseina)
- b. Sekundaarilukutaitoisia**, jotka hallitsevat lukemisen ja kirjoittamisen omalla äidinkielellään, mutta eivät latinalaisin kirjaimin, on mm. vuonna 2015 tulleiden oleskeluluvan saaneiden turvapaikanhakijoiden joukossa merkittävästi esim. irakilaisten ja afganistanilaisten keskuudessa. Myös tämä ryhmä on sisäisesti hyvin heterogeeninen. Ryhmässä on henkilöitä:
- joiden koulunkäynti on lähtömaassa ollut hyvin vähäistä tai puuttuu kokonaan, mutta ovat kuitenkin oppineet äidinkielellään ainakin auttavasti lukemaan ja kirjoittamaan
  - jotka ovat omalla äidinkielellään opiskelleet useita vuosia, mutta koko opetus on tapahtunut oman kielen kirjaimistolla ja jotka voisivat tulla hyväksytyiksi jatko-opintoihin ilman aikuisten perusopetuksen suorittamista
  - omaehtoisesti työllistyneitä, joille järjestettäisiin intensiivijaksoja (lyhytkursseina)

Esimerkkejä kotoutumissuunnitelmiin sopivista Luki-koulutuksista vapaana sivistystyönä

Toiminnallinen luki-koulutus olisi toimiva vaihtoehto maahanmuuttajille, joiden alkukartoituksen ja kotoutumissuunnitelman tekovaiheessa todetaan, että henkilöllä on huomattavia oppimisen vaikeuksia. Koulutus sisältäisi käytännön luku- ja kirjoitusharjoitusta, jolloin tavoitteena olisi arjessa tarvittavan luku- ja kirjoitustaidon saavuttaminen. Opetus tapahtuisi käytännönläheisesti, jolloin lukeminen ja kirjoittaminen kytkettäisiin tekemiseen esim. päivän työohjelman kirjoittamiseen ja lukemiseen, aikataulujen lukemiseen, ruokaohjeiden lukemiseen, kaupassa tuotteiden valintaan jne. Koulutus voisi sisältää kädentöitä, ruoan laittoa, yms. arjen taitoja, joiden yhteydessä ja joihin liittyen lukemista ja kirjoittamista harjoiteltaisiin. Tähän koulutukseen voisi liittää opintokeskusten sekä yhdistysten kanssa tehtävää yhteistyötä ja myös erilaisten vapaa-ajan harrastusten etsimistä. Toiminnallista luki-koulutusta voitaisiin toteuttaa vapaan sivistystyön koulutuksena kansanopistoissa päätoimisesti (5 oppituntia/5 päivänä/viikko).

Nopeasti etenevä luki-koulutus sekundaarilukutaitoisille olisi tarkoitettu henkilöille, joilla on aikaisempaa koulutuskokemusta ja opiskelutaitoja, mutta jotka eivät osaa lukea eivätkä kirjoittaa latinalaisilla aakkosilla. Heille muutaman kuukauden intensiivikoulutus voisi antaa valmiudet edetä muuhun kotoutumiskoulutukseen ja edelleen ammatillisiin koulutuksiin tai työelämään omien henkilökohtaisten suunnitelmiansa mukaan. Tällaista koulutusta voitaisiin toteuttaa joko kansalaisopiston iltakurssina esim. 3 krt/viikko tai kansanopiston viikonloppukurssina 2–3 krt 5 t/viikonloppu.

Vanhemman väen tai muuten työelämän ulkopuolella olevien luki-koulutus. Maahanmuuttajien joukossa on myös ryhmä vanhempia henkilöitä sekä henkilöitä, jotka esim. sairauden takia tulevat oletettavasti pysymään työelämän ulkopuolella. Myös heille auttava luku- ja kirjoitustaidon oppiminen olisi tärkeää hyvän kotoutumisen näkökulmasta. Tämän ryhmän osalta sopivin opiskelumuoto voisi olla rauhallisesti etenevä kurssi, esim. 2 x 2 t/viikko. Tällainen koulutus ei sovellu kansanopistojen vos-järjestelmään, mutta kyllä hyvin opetustuntiperusteiseen vos-järjestelmään lähinnä opintosetelikoulutuksena.

Kotiäitien luki-koulutus. Luku- ja kirjoitustaidottomien kotiäitien saaminen mukaan koulutukseen jo kotoutumisvaiheessa olisi heidän kotoutumisensa ja suomalaisen yhteiskuntaan integroitumisen kannalta erittäin tärkeää. Kotiäitejä ei kuitenkaan voida nähdä yhtenä ryhmänä, vaan heille soveltuvin koulutus voisi olla tilanteen mukaan jokin yllä olevista vaihtoehdoista. Tärkeintä on kuitenkin, että lastenhoito järjestyy niin, että pienten lasten kotiäideille tarjoutuu mahdollisuus opiskeluun.

Luku- ja kirjoitustaidon koulutuksia tarvitsevat ovat iältään ja lähtökohdiltaan hyvin erilaisia. Yhteistä kaikille on, että heillä ei ole ollut syystä tai toisesta mahdollista käydä koulua kotimaassaan tai koulunkäynti on ollut hyvin satunnaista. Primaarilukutaidottomien lisäksi

luku- ja kirjoitustaidon koulutusta tarvitsevat myös henkilöt, jotka sekundaarilukutaitoisina eivät hallitse latinalaisia aakkosia.

Ryhmään kuuluu näin ollen esim. perheenyhdistämisen kautta Suomeen tulleita henkilöitä, nuoria, joiden koulutus on kotimaan levottomuuksien takia jäänyt hyvin vähäiseksi sekä perheenäitejä, jotka eivät ole päässeet osallistumaan koulutuksiin. Luku- ja kirjoitustaidon koulutusta tarvitsevien joukossa on myös sekä miehiä että naisia, jotka ovat mahdollisesti olleet pitempäänkin Suomessa, mutta eivät ole erilaisista henkilökohtaisista syistä kotoutumisaikanaan osallistuneet kotoutumiskoulutuksiin eivätkä aikanaan ole kotimaasaan saaneet luku- ja kirjoitustaidon opetusta ainakaan latinalaisin aakkosin.

Opiskelun, oppimisen ja opettamisen kannalta olisi ihanteellista, jos luki-opetuksen ryhmiä voitaisiin muodostaa eriytetysti. Käytännössä kuitenkin ainakin pienemmillä paikkakunnilla on usein niin vähän luki-opetusta tarvitsevia aikuisia maahanmuuttajia, että ryhmät muodostuvat hyvin heterogeenisiksi. Aikaisemman kokemuksen mukaan hyviä oppimistuloksia voidaan saavuttaa materiaaleja ja tehtäviä eriyttämällä ja esim. opettajan kumppanina toimivan kouluavustajan kanssa.

Kansanopistojen erityisenä kohderyhmänä ilman huoltajaa maahan saapuneet nuoret

Vuonna 2015 Suomeen saapui yli 3 000 alaikäistä turvapaikanhakijaa ilman huoltajaa. Valtaosa oppivelvollisuusiän ylittäneistä alaikäisistä nuorista sijoitettiin Maahanmuuttoviraston ja Suomen Kansanopistoyhdistyksen yhteistyöllä kansanopistoihin. Vuosina 2015 ja 2016 lähes 700 alaikäisen nuoren turvattu asuminen järjestyi kaikkiaan 25 kansanopistossa. Nyt nämä opistot ovat mukana sisäministeriön valmiusohjelmassa. Turvattu asumisen ja kotoutumista valmistelevan koulutuksen ”Nutukka”-ohjelma on valtakunnallinen, Maahanmuuttoviraston ja Kansanopistoyhdistyksen yhteistyössä kehittämä ohjelma, jonka edelleen kehittämistä on rahoittanut myös opetus- ja kulttuuriministeriö ”Kotoutuminen alkaa varhaisella koulutuksella”-hankkeena.

”Nutukka”-ohjelman tulokset ovat olleet erittäin hyviä – sekä nuorten että heidän kotoutumisprosessiansa kannalta. 14 kansanopistoa on tehnyt sijaintikuntansa kanssa sopimuksen siitä, että turva- ja kuntapaikan saaneet nuoret (yhteensä noin 150) ovat jatkaneet turvattua asumista ja kotoutumissuunnitelmansa mukaista opiskelua (aikuisten perusopetus, valmentavat koulutukset, koto-koulutus vapaana sivistystyönä) kansanopistossa. Myös ELY-keskukset ovat pitäneet näitä jatkosijoituksia onnistuneina ja suositeltavina. ”Nutukan” opetussuunnitelma ja kokonaisvaltainen ohjelma sopisi hyvin myös muille oppivelvollisuusiän ohittaneille nuorille, erityisenä koto- ja nivelkoulutuksena varsinkin vähäisen pohjakoulutuksen saaneille.

3 Kesäyliopistot

Maahanmuuttajille suunnattujen kotoutumissuunnitelmien mukaisten koulutusten järjestämisestä kesäyliopistoissa

Kesäyliopistot voivat järjestää joustavasti toiminta-alueensa maahanmuuttajien tarpeita vastaavaa kotoutumissuunnitelmien mukaista, kotoutumista ja työelämään siirtymistä tukevaa koulutusta.

Kesäyliopistoilla on vuosien kokemus maahanmuuttajille suunnattujen suomen kielen koulutusten toteuttamisesta. Järjestettyjen koulutusten ja hankkeista saatujen kokemusten pohjalta kesäyliopistoilla on erinomaiset edellytykset kehittää uudenlaisia monimuotoistuneita ja lisääntyneitä tarpeita vastaavia kotoutumissuunnitelman mukaisia koulutuksia maahanmuuttajille.

Kesäaikainen maahanmuuttajien kotoutumissuunnitelman mukainen koulutustarjonta lisää kohderyhmän osallistumismahdollisuuksia ja tarjoaa opiskelumahdollisuuden myös kesäaikaan.

Kesäyliopistojen vapaan sivistystyönlain mukaiseen tehtävään ja toimintaan sopivat erityisesti korkeasti koulutut maahanmuuttajat, joille voidaan tarjota suomen kielen luku- ja kirjoitustaidon alkeiden, perusteiden sekä ylemmän kielitaitotason koulutuksia edistämään kotoutumista, täydennys- tai jatkokoulutuksiin pääsemistä ja työelämään siirtymistä. Kesäyliopistoilla on toimivat yhteistyösuhteet yliopistojen kanssa, joita voidaan hyödyntää korkeakoulutettujen maahanmuuttajien koulutuksien suunnittelussa ja kehittämisessä.

Esimerkkejä suomen kielen luku- ja kirjoitustaidon koulutusten järjestämismahdollisuuksista ja kohderyhmistä kesäyliopistoissa

Suomen kielen suullisen kielitaidon alkeita luku- ja kirjoitustaidottomille, sekundaarilukutaitoisille sekä vähäisen pohjakoulutuksen omaaville maahanmuuttajille sekä henkilöille, joille päätoiminen opiskelu ei ole mahdollista (kotivanhemmat tms.), lähtötaso 0. Koulutuksen tavoitteena on suomen kielen alkeiden opiskelu. Pääpaino koulutuksessa on puhumisessa ja yksinkertaisissa arkitilanteissa selviytymisessä. Koulutuksessa opiskellaan puhumista, ääntämistä, kirjoittamisen alkeita, perusilmaisuja sekä kotoutumista tukevaa arjen sanastoa. Koulutuksen jälkeen osallistujat pystyvät puhumaan yksinkertaisia ilmaisuja käyttäen.

Suomen kielen ja kulttuurin alkeiskurssi semilukutaitoisille, suomen kielen alkeiden opiskelusta kiinnostuneille jonkin verran latinalaisia aakkosia hallitseville maahanmuuttajille, lähtötaso 0. Koulutuksen tavoitteena on opiskella suomen kielen ääntämistä, kirjoittamista, kotoutumista tukevaa sanastoa, arjen sanontoja, kielen rakenteita ja kulttuuria. Vastaa-

va koulutus voidaan toteuttaa myös hitaasti etenevänä (opetusta 10–12 tuntia viikossa) henkilöille, joille kokopäiväinen opiskelu ei ole mahdollista (kotivanhemmat tms.).

Suomen kielen ja kulttuurin perusteet semilukutaitoisille, suomen kielen alkeita opiskelleille, jonkin verran latinalaisia aakkosia hallitseville sekä kertausta kotoutumista tukevan kielen opiskeluun tarvitseville maahanmuuttajille, lähtötaso A1. Koulutuksen tavoitteena on oppia suomen kielen puhumisen perusilmaisuja, kielen rakenteita sekä laajentaa sanasto- ja kuullun ja puhumisen sekä kirjoitusharjoitusten avulla.

Suomen kielen ja kulttuurin koulutus, perusteista eteenpäin suomen kielen alkeet hallitseville, jotka tarvitsevat koulutusta suomen kielen luku- ja kirjoitustaidon kehittämiseen, kotoutumisen tukemiseen sekä työelämään siirtymiseen tai ammatilliseen koulutukseen hakeutumiseen. Koulutuksen tavoitteena on oppia ymmärtämään ja käyttämään kieltä rohkeammin arkielämässä ja asiointitilanteissa. Koulutuksessa keskustellaan paljon ja harjoitellaan lyhyiden tekstien kirjoittamista, pieniä arjen dialogeja. Koulutukseen sisältyy kuullun ja luetun ymmärtämisharjoituksia, peruskielioppia sekä kirjoittamista.

Korkeasti koulutetuille maahanmuuttajille kotoutumissuunnitelman mukaisia ylemmän kielitaitotason koulutuksia, jotka voidaan suunnitella ja kehittää kohderyhmän tarpeet ja osallistumismahdollisuudet huomioiden. Koulutukset voivat olla intensiivisiä nopeasti eteneviä, kesäaikaan toteutettuja tai hitaasti eteneviä, joissa olisi opetusta enintään 15 tuntia viikossa.

Koulutusten kesto ja sisältö voidaan muokata maahanmuuttajien kotoutumissuunnitelmiensa mukaisia tarpeita vastaaviksi. Koulutukset voidaan toteuttaa joustavasti intensiivisenä nopeasti etenevänä, jolloin olisi opetusta 25 tuntia viikossa tai hitaasti etenevänä, jolloin opetusta olisi enintään 12 tuntia viikossa. Kesäyliopistot voivat tarjota maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksia kesäaikaan, jolloin voidaan turvata opintojen jatkuminen keskeytymättä tai niiden käynnistyminen mahdollisimman pian sen jälkeen, kun maahanmuuttajalle on tehty kotoutumissuunnitelma.

4 Opintokeskukset

Kuvaus opintokeskusten järjestämästä kotoutumista tukevasta koulutuksesta

Kotoutumissuunnitelman mukaiset opinnot eivät palvele nykymuodossaan kaikkia kohderyhmiä, mikäli vaatimuksena ovat 25 viikkotunnin opinnot sekä koulumuotoisuus. Joustavia toimintamalleja edellyttävillä kohderyhmillä ja kotivanhemmille soveltuvia opintoja halutaan kehittää opintokeskuksissa yhteistyössä kansanopistojen kanssa. Luku- ja kirjoitustaidon opintoja, suomen/ruotsin kielen opintoja sekä muita kotouttavia opintoja voisi suorittaa kehitettävän mallin mukaan joustavaan tahtiin tai sivutoimisesti ja yhdistää niitä

muihin toiminnallisiin opintoihin. Erityisenä kehittämiskohteena ovat toteuttamismallit, jotka mahdollistavat kotona lapsia hoitavien vanhempien osallistumisen koulutukseen.

Edellä kuvatun kaltaisen opintotoiminnan kehittämiseen on haettu hankerahoitusta opetus- ja kulttuuriministeriöltä. Opintokeskuksilla on tavoitteena kehittää vuosien 2017–2018 aikana yhteistyössä kansanopistojen kanssa kotoutumiskoulutukseen soveltuva opetussuunnitelma, joka loisi rungon kotoutumista laajasti tukevalle, kokopäiväiselle koulutukselle. Kansanopistojen ja opintokeskusten yhteishankkeessa kehitettäisiin luku- ja kirjoitustaidon koulutusta primaari- ja sekundaarilukutaidottomille sekä semilukutaitoisille. Varhaisen kotoutumisen mallin avulla tuettaisiin kaikkien maahanmuuttajien kotoutumista. Opintokeskukset kehittäisivät hankkeessa maahanmuuttajakoulutuksien osaksi kansalaiseksi kasvamisen ja yhteiskuntaan integroitumisen moduulin, mikä tarkoittaisi, että liitettyinä kansanopistoissa tapahtuviin opintoihin opiskelijat pääsisivät integroitumaan suomalaiseen kansalaisyhteiskuntaan opintokeskusten järjestöjen kanssa järjestämissä opinnoissa. Kansanopiston ja opintokeskuksen yhdessä tuottama kokonaisuus olisi laajuudeltaan kotoutumissuunnitelman nykymuodossaan edellyttämät 25 tuntia viikossa.

Opintokeskukset järjestävät tällä hetkellä maahanmuuttajille suunnattuja koulutuksia yhteistyössä kansalaisjärjestöjen kanssa. Koulutusmuotoina ovat eripituiset kurssit, vertaisoppimisyhminä toimivat opintokerhot sekä ammatillinen lisäkoulutus. Opintokeskusten koulutusten vahvuutena ovat vertaistuki ja matala kynnyks. Järjestöjen kautta opintokeskukset myös saavuttavat ryhmiä, jotka jäävät helposti muun koulutuksen ulkopuolelle. Lisäksi opintokeskusten koulutus tukee järjestötoimintaa ja aktiivista kansalaisuutta. Tämä koulutustoiminta ei ole aiemmin tullut tunnistetuksi parhaalla mahdollisella tavalla, koska tilastoissa näkyvät ainoastaan opintotietokoulutukset erityiskohderyhmänään maahanmuuttajat.

Opintokeskusten joustava toimintamalli sopii erinomaisesti kotivanhemmille ja muille pitkään maassa asuneille, kotoutumistoimien ulkopuolelle pudonneille henkilöille. Koulutuksia järjestetään joustavasti lähellä opiskelijoiden kotia; samalla tarjotaan sosiaalista tukea ja esim. lastenhoitopalveluja. Myös tämän tyyppisiä opintoja tulisi pystyä valitsemaan osaksi kotoutumissuunnitelmaa, jotta em. kohderyhmiä voidaan palvella joustavasti heille parhaiten soveltuvalla tavalla.

5 Ruotsinkielinen koulutus

Maahanmuuttajien ensisijainen kotoutumiskieli on suurimmassa osassa maata suomi. Ruotsinkielisellä Pohjanmaalla maahanmuuttajia kotoutetaan myös ensisijaisesti ruotsin kielellä, jolloin maahanmuuttajan on mahdollista saada ruotsinkielinen vapaan sivistystyön koulutus hyväksytyä kotoutumissuunnitelmaansa. Etenkin Etelä-Suomessa maahanmuuttajat tarvitsevat sijoittuakseen työelämäänsä sekä suomen että ruotsin kielen osaamis-

ta. Koska ensisijainen kotoutumiskieli on suomi, maahanmuuttajan ei yleensä ole mahdollista opiskella myös ruotsin kieltä kotoutumisajan puitteissa.

Ruotsinkielinen maahanmuuttajakoulutus vaatii yleensä joustavia koulutuskokonaisuuksia ja yhteistyötä, varsinkin vahvasti kaksikielisillä alueilla, missä opiskelijamäärät voivat olla pieniä ja jos halutaan tehostaa kohderyhmän jatkokoulutus- tai työllistämismahdollisuuksia alueellisesti. Tämän takia kotoutumiskoulutukselle on erilaisia malleja eri puolella ruotsinkielistä Suomea.

Kotoutumiskoulutuksen lisäksi on käytössä myös muita kotouttavia koulutuskokonaisuuksia. Maahanmuuttajanaisille järjestetään kotouttavaa toimintaa ja kielten opiskelua yhteistyössä paikallisen kansanopiston, kansalaisopiston, kolmannen sektorin edustajan ja kunnan kanssa. Jokainen osapuoli vastaa eri opintomoduuleista. Lastenhoito on hoidettu kunnan taholta, kun taas alkukartoitus ja ohjaaminen on kolmannen sektorin vastuulla.

Yhteistyömalleja on myös ammatillisen koulutuksen ja vapaan sivistystyön toimijoiden välillä, missä paikallinen vapaan sivistystyön oppilaitos on vastuussa kotoutumiskoulutuksesta ja kielten opetuksesta ja ammatillinen osapuoli vastaa ammattiopinnoista. Fokus kieltenopetuksessa on ammattisanastossa. Tämä koulutuskokonaisuus helpottaa siirtymistä kotoutumiskoulutuksesta ammattiopintoihin ja edesauttaa kieltenoppimista, kun opiskelun tavoite on selkeä, eli ammatilliset opinnot.

Luku- ja kirjoitustaidon koulutusta tehdään jonkin verran, mutta paljon pienemmissä määrin kuin suomenkielisellä puolella. Opetus voi osittain olla yhteydessä kotoutumiskoulutukseen tai tulevaisuudessa myös osa aikuisten perusopetusta. Alueellisesti on myös päätöksiä siitä, että yksi järjestäjätaho hoitaa koko alueen tarpeen. Luku- ja kirjoitustaidon koulutusta on pääsääntöisesti annettu primaarilukutaidottomille ja sekundaarilukutaitoisille, eikä niinkään kotivanhemmille eikä niille, jotka tarvitsevat joustavia toteutusmalleja edetäkseen opinnoissa. Näitä kohderyhmiä on kuitenkin olemassa ja ruotsinkielinen vapaa sivistystyö on valmis heitä palvelemaan, ja toimivia malleja ja hankkeita on jo olemassa.

Liite 4.

4.3 Ändringar i lagstiftningen som reformen förutsätter

(Lag om fritt bildningsarbete 632/1998)

Tillägg till den gällande lagtexten med kursiv. Därtill ska nödvändiga ändringar göras i förordningen om fritt bildningsarbete (805/1998).

9 § (1 mom.)

Statsandelens belopp

Huvudmän för folkhögskolor, medborgarinstitut och sommaruniversitet beviljas statsandel till 57 procent samt huvudmän för studiecentraler och idrottsutbildningscenter till 65 procent av det belopp som beräknats enligt 8 §. *I avvikelse från ovanstående beviljas dock huvudmän för folkhögskolor, studiecentraler, medborgarinstitut eller sommaruniversitet statsandel till 100 procent av det belopp som beräknats enligt 8 § för det antal prestationer som undervisnings- och kulturministeriet fastställt med stöd av 10 § när det gäller utbildning som läroanstaltens huvudman ordnar som godkänts i en sådan integrationsplan för den studerande som avses i 11 § i lagen om främjande av integration (1386/2010).* Huvudmannen för den läroanstalt som avses i 2 § 8 mom. beviljas statsandel till 57 procent av det belopp som beräknats enligt 8 §.

-----

10 § (1 mom.)

Fastställande av antalet prestationer som ska användas vid beräkning av statsandelen

Undervisnings- och kulturministeriet fastställer årligen inom ramen för statsbudgeten det antal studerandeveckor, studerandedygn, studerandedagar och undervisningstimmar som läggs till grund för beräkningen av statsandelen. *Därtill fastställer undervisnings- och kulturministeriet årligen inom ramen för statsbudgeten det antal studerandeveckor och undervisningstimmar av ovannämnda studerandeveckor och undervisningstimmar för vilka statsandel beviljas till 100 procent enligt 9 §.* I fråga om en sammanslagen läroanstalt fastställs antalet prestationer särskilt för respektive läroanstaltsform.

-----

24 § (1 mom.)

Avgifter som tas ut av de studerande

Skäliga avgifter för undervisningen kan tas ut av de studerande, *med undantag för undervisning som ordnas av en folkhögskola, en studiecentral, ett medborgarinstitut eller ett sommaruniversitet till den del undervisningen godkänts i en sådan integrationsplan för den studerande som avses i 11 § i lagen om främjande av integration.*

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Undervisnings- och kulturministeriet

Ministry of Education and Culture

Ministère de l'Éducation et de la Culture

ISBN: 978-952-263-492-4

ISBN: 978-952-263-493-1 (PDF)

ISSN: 1799-0343

ISSN: 1799-0351 (PDF)